

LAT

**KUJAWSKO-POMORSKIEGO
CENTRUM KULTURY
W BYDGOSZCZY**

1954–2024

LAT

KUJAWSKO-POMORSKIEGO
CENTRUM KULTURY
W BYDGOSZCZY

1954–2024

Drogi i ścieżki

W 1954 roku nad Oceanem Atlantyckim przeszedł huragan „Hazel”, jeden z najtragiczniejszych, wywołując straty w ludziach oraz materialne. Żywioły, dominanci polityczni, mody – otaczały nasz kraj – tak było od wieków i pewnie zostanie. Tymczasem w Polsce doszło do odwilży socrealizmu, narzuconego sposobu twórczości literackiej i artystycznej. Sztuka miała być zrozumiała, zaangażowana, trzymać się realiów społecznych oraz przedkładać treść nad formę. Najważniejszym założeniem była apoteoza klasy robotniczej i przywódców partii, a także budowanie czarno-białej, schematycznej wizji świata.

Nie było monochromatycznie. W 1954 roku ukazało się opowiadanie Marka Hłaski *Ósmy dzień tygodnia*, głos pokoleniowy o poszukiwaniu miejsca dla siebie. Jarosław Iwaszkiewicz opublikował opowiadanie *Ikar*, a Stanisław Lem *Sezam i inne opowiadania*. Ukazało się pierwsze wydanie książki kucharskiej *Kuchnia polska*. Od tego roku publikowany był zbiór aforyzmów Stanisława Jerzego Leca *Myśli nieuczesane*. Autor pytał: „A może jesteśmy jedynie czymś wspomnieniem?”, co wydaje się interesujące w kontekście retrospekcji, które prowadzimy. Za granicą Ernest M. Hemingway otrzymał literacką Nagrodę Nobla, John R.R. Tolkien opublikował dwa pierwsze tomy *Władcy Pierścieni*.

Co jeszcze wydarzyło się w 1954 roku? Nieco bliżej, na naszym podwórku... W Bydgoszczy w lutym rozpoczęto budowę gmachu Filharmonii Pomorskiej, sala koncertowa zyskała projekt akustyczny autorstwa inż. Witolda Straszewicza, w lipcu otwarto Klub Międzynarodowej Prasy i Książki, w październiku utworzony został bydgoski oddział Polskiego Towarzystwa Archeologicznego. W tym roku powstało Społeczne Ognisko Artystyczne, przekształcono okolice parku im. Jana Kochanowskiego w dzielnicę kulturalno-oświatową, wzniesiono budynek szkoły muzycznej według projektu arch. Tadeusza Czerniawskiego. PTTK wytyczyło wokół Bydgoszczy pierwszy pieszy szlak turystyczny.

I tak krętą aleją dochodzimy do wydarzenia dla nas kluczowego, z perspektywy planety – ziarenka w zamku z piasku. W 1954 roku powołano do życia Wojewódzki Dom Kultury Związków Zawodowych, który po wielu kolejach losu stał się ówczesnym KPCK. Przygody instytucji zostały zdeterminowane ogólnymi kierunkami ideowymi, ale znów nie

było czarno-biało. Trudno fantazję ludzi sztuki zamknąć w ramach. Nasza placówka kultury miała szczęście do osób: twórczych i kreatywnych. Pasjonatów. Pracownicy wybierali własne ścieżki.

Siedemdziesiąt lat istnienia. Zróbmy oryginalne założenie myślowe: gdyby to był benefis artysty – siedemdziesiąte urodziny. Analogicznie jak w przypadku instytucji – polityka wyznaczałaby kierunki, dawała narzędzia i stwarzała opcje, a potem zabierała. Odczytalibyśmy wpływ ogólnych trendów, ale i natury. Nie tylko wygląd, bo to fasada. W wieku siedemdziesięciu lat zazwyczaj następuje spadek funkcji poznawczych, pogorszenie sprawności motorycznej oraz pamięci. Osłabieniu ulega system immunologiczny oraz przystosowywanie się do zmiennych warunków. W 1954 roku urodzili się na przykład: Maciej Berbeka – himalaista, James Cameron – kanadyjski reżyser, Zygmunt K. Chajzer – dziennikarz oraz prezenter, Aleksander Kwaśniewski – były prezydent RP, Stieg Larsson – szwedzki dziennikarz i pisarz, Annie Lennox – szkocka piosenkarka, Alaksandr Łukaszenka – polityk, prezydent Białorusi, Marek Niedźwiecki – dziennikarz muzyczny, Grzegorz Skawiński – wokalista, gitarzysta i kompozytor, John Travolta – aktor filmowy. Nasi rów-nolatkwowie. Bazując na niezwykłych leksykonach, redagowanych między innymi przez Zdzisława Prussa, warto dodać, że kiedy instytucja powstała, roczek mieli – plastycy: Tadeusz Hassek, Elżbieta Kantorek, Zbigniew Borówka, Jolanta Chmara, Ryszard Czajkowski; literaci: Wojciech Banach, Józef Herold, Tomasz D. Lebioda, Jolanta Niwińska, Krzysztof Piechowicz, Roman Senski, Krzysztof Szymoniak; muzycy: Ryszard Biernacki, Małgorzata Biskupska-Dudzińska, Piotr Kusiewicz, Anna Mik, Anna Nowak, Ryszard Wichrowski, Adam Wieczorek. W 1954 roku urodzili się – plastycy: Mariusz Dygaszewicz, Paweł Lewandowski-Palle, Tadeusz Madejek, Piotr Matuszek; literaci: Aleksander Jędrzejczak, Jan Pomin, Helena Skonieczka, Anna Sucharska; muzycy: Józef Elias, Marian Gordiejuk, Eugeniusz Mik, Paweł Radziński. Rok później przyszli na świat – plastycy: Jan Gordon, Janusz Hetman, Lech Janiak, Witold Kurkiewicz, Bogusław Kuraś, Ewa Miller, Grzegorz Pleszyński, Tytus Żmiejewski; literaci: Grzegorz Kalinowski, Mariusz Piotrowski, Jan Wach i muzyk Krzysztof Wroniszewski. Nasze drogi wielokrotnie przecinały się zawodowo. Artyści bywali w centrum kultury przy ulicy Toruńskiej czy przy placu Kościeleckich.

„Rękopisy nie płoną” – uważał Woland w arcydziele Michaiła Bułhakowa. Dotyczy to też misji propagowania kultury i sztuki. Idee są wieczne. Nasza rola, nieważne jaka codzienność się wydarzy – będzie istotna, ponieważ sztuka broni przed pustką i jałowością życia. Piszę o tym wszystkim w szerokim kontekście, zgadzając się z laureatem Nobla z 1954 roku: „Żaden człowiek nie jest samotną wyspą: każdy stanowi ułamek kontynentu, część ładu” (Ernest Hemingway, *Komu bije dzwon*).

Współdziałanie, współistnienie jest istotne ze względu na Was, naszych gości, odbiorców, współpracowników. Mogłabym przytoczyć twarde dane frekwencji, tysiące warsztatów, koncertów, spotkań, wydarzeń, ale patrzmy wielowymiarowo – zbiorowo i indywidualnie. Ceniemy każdego człowieka: jego pasję, uśmiech, zmarszczenie czoła, wyraz niedowierzania podczas historycznego odczytu. Dziękujemy, że z nami jesteście, bo to Wasze uczestnictwo nadaje sens pracy instytucji kultury. Dziękujemy za siedemdziesiąt lat obecności!

Niewątpliwie prestiżowy jubileusz to czas podsumowań. W niniejszej publikacji opowiadamy historię prawdziwą, pełną wzlotów i trudności, jak to bywa, kiedy: planujemy, eksperymentujemy, sprawdzamy, wymyślamy nowe, ale nie w kontrze do tradycji. Jestem dumna, że mogę do dziejów instytucji nieco dołożyć od siebie. Życie się wydarza... Nie planowałam zostać dyrektorką KPCK, ale kiedy pojawił się wakat – współpracownicy poprosili mnie o to. Dali wyraz ogromnego zaufania. Postanowiłam, że spróbuję ich nie zawieść. Niedawno, podczas jednego z wywiadów związanych z rocznicą, dziennikarz spytał o misję, moją. Otóż to rola prosta i trudna zarazem. Po części usługowa: pragnę stworzyć taką firmę, w której będzie się dobrze pracowało, pod wieloma względami: realizacji, kreatywności, spokoju, wsparcia, atmosfery, a także za efektywną pracę otrzymywało jak najlepszą gratyfikację finansową. Pragnę budować zgrany zespół. Szalenie trudno pracować w środowisku, w którym nie ma empatii i deprecjonuje się innych. Oczywiście istotna jest dyscyplina, ale według mnie ważniejsze jest osobiste zaangażowanie. Jestem dumna z naszego zespołu kreatywnych animatorów kultury, świetnych fachowców. Prywatnie są to pozytywni ludzie, którzy szanują innych. Wielu z nich zajmuje się sztuką. Śpiewa, gra na instrumentach, wydało swoje książki, bierze udział w spektaklach. O to chodzi, aby działać z serca, nie negując rozumu.

Jestem na takim etapie, że dobiegam do zawodowej mety. Cieszę się z opinii zwrotnych, że znajdują Państwo w ofercie Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy wiele dla siebie. Czuję satysfakcję, że uznajecie nasze wydarzenia za warte udziału, a stuosobowy Salon Hoffman jest wielokrotnie pełny. Dziękuję za gratulacje, życzenia i słowa wsparcia.

Spytano mnie też o odskocznię. To ornitologia i góry. Wszystkie żywioły mają w sobie magię, ale jeśli nie jesteś żeglarzem, woda z brzegu – przynajmniej dla mnie – wydaje się nudna, a szczyty zawsze są do pokonania. Aby mieć energię dla ludzi, warto czasem wybrać samotność. Dochodzisz do momentu, kiedy widzisz przepiękny krajobraz Tatr, monumentalny Giewont przywodzący na myśl śpiącego rycerza, Lodową Przełęcz czy Czarny Staw pod Rysami o seledynowej wodzie; i słyszysz totalną ciszę, jeśli chodzi o dźwięki cywilizacji, bo koncert natury zachwyca. Popadasz w stan medytacji. Po wielu godzinach trasy w górę pojawia się zmęczenie. Wtedy idziemy dalej. Życie to też sprawdzenie własnych możliwości oraz pokonywanie słabości.

Dziękuję za wspólną drogę.

Ewa Krupa

Historia dzisiejszego Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kultury – inspiracje, koncepcje, projekty

Wraz z końcem drugiej wojny światowej, pomimo trudnej sytuacji ekonomicznej, w Bydgoszczy zostało podjętych szereg działań mających na celu odbudowanie lokalnego środowiska artystycznego. Głównym miejscem integracji i dialogu twórców o różnych horyzontach artystycznych oraz odmiennym światopoglądzie, w pierwszych powojennych latach, stał się Pomorski Dom Sztuki, otwarty w maju 1946 roku przy ulicy Gdańskiej 20. Powstawały nowe związki twórcze i stowarzyszenia – często w oparciu o przedwojenne tradycje, bądź reaktywowano zawieszony podmioty, między innymi Związek Polskich Artystów Plastyków, Związek Literatów Polskich, Towarzystwo Muzyczne im. Ignacego Jana Paderewskiego. Powoływano do życia nowe instytucje, takie jak między innymi Biuro Wystaw Artystycznych (w podwojach Pomorskiego Domu Sztuki) czy Teatr Miejski przy obecnej alei Adama Mickiewicza. Jednak prężnie odradzające się i rozwijające środowisko twórcze na początku lat pięćdziesiątych XX wieku, wraz z nasileniem się represji politycznych, zaczęło napotykać na różne trudności ze strony władz. Stopniowo ograniczona została rola i zakres działalności Pomorskiego Domu Sztuki, ostatecznie zlikwidowanego w połowie lat pięćdziesiątych. Równocześnie pojawiły się pomysły powołania nowej instytucji o wymiarze wojewódzkim (Pomorski Dom Sztuki miał mieścić zasięg oddziaływania). W prasie trwała dyskusja nad lokalizacją i kształtem przyszłej instytucji, która miałaby stać się „ogniskiem promieniowania kultury” na całe ówczesne województwo bydgoskie. Jako potencjalną lokalizację dla instytucji, z którą wiązano duże nadzieje, sugerowano między innymi siedzibę restauracji „Słowianka” (na rogu dzisiejszej ulicy Gdańskiej i alei Mickiewicza), budynek Pomorskiego Domu Sztuki po rozbudowie oraz dawny gmach Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” przy ulicy Toruńskiej 30. Ostatecznie placówkę powołano do życia pod koniec 1954 roku jako Wojewódzki Dom Kultury Związków Zawodowych, który obok między innymi Klubu Międzynarodowej Prasy i Książki oraz Klubu Pracowników Kultury miał częściowo przejąć, po Pomorskim Domu Sztuki, zadanie integracji lokalnego środowiska artystycznego.

Na siedzibę nowej wojewódzkiej instytucji wybrano budynek należący przed wojną do Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” przy ulicy Toruńskiej 30 w Bydgoszczy, tym bardziej że przestrzeń krótko po wyzwoleniu została zaadaptowana na cele kulturalno-oświatowe. W październiku 1945 roku przy ulicy Toruńskiej 30, przy siedzibie Regionalnych Związków

Zawodowych, utworzono Robotniczy Dom Kultury. Jego głównym celem była organizacja działalności kulturalnej związków zawodowych w Bydgoszczy. Każdy bydgoski zakład pracy zatrudniający powyżej pięćdziesięciu pracowników posiadał świetlicę, której zadaniem było rozwijanie zainteresowań kulturalnych załogi. Ośrodek przygotowywał plany pracy dla świetlic zakładowych, starając się uwzględniać różnorodność obszarów kultury i sztuki. Nawiązano współpracę z bydgoskim teatrem, dzięki czemu w Domu Kultury powstał amatorski zespół teatralny. Organizowano zarówno kursy i szkolenia o różnorodnym zakresie: plastycznym i muzycznym, jak i wydarzenia kulturalne: odczyty, prelekcje, koncerty i imprezy okolicznościowe. Przed przeznaczeniem obiektu na Wojewódzki Dom Kultury przy ulicy Toruńskiej 30 mieściły się również pokaźne zbiory biblioteczne, szacowane w połowie lat pięćdziesiątych XX wieku na 60 tysięcy pozycji. Księgozbiór należał do Okręgowej Rady Związków Zawodowych.

Po niespełna dwóch latach działalności Wojewódzki Dom Kultury, na mocy zarządzenia ówczesnego ministra kultury i sztuki z dnia 12 grudnia 1956 roku, przeszedł, podobnie jak wszystkie domy kultury w kraju, spod kurateli związków zawodowych w zarząd rad narodowych. Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej (WRN) w Bydgoszczy podjęło uchwałę przekształcającą instytucję związkową w placówkę podległą bezpośrednio Wydziałowi Kultury WRN. Nadrzędnym zadaniem nowo powstałej instytucji była organizacja i upowszechnianie działań kulturalnych na terenie ówczesnego województwa bydgoskiego. Jej powołanie było jednocześnie odpowiedzią na pojawiające się potrzeby i problemy logistyczno-lokalowe środowisk twórczych. Dom Kultury miał w swoim założeniu pełnić rolę ośrodka instrukcyjno-metodycznego, ukierunkowanego na wsparcie amatorskiego ruchu artystycznego. Miejsca, które pomaga kształcić kadry, ale jednocześnie integruje środowiska twórcze i inspiruje kolejne działania. W obliczu gwałtownego odpływu ludności ze wsi do miast, jaki miał miejsce na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XX wieku, szczególnie istotnym aspektem działalności placówki, spośród wyżej wymienionych, była integracja. Ważne było stworzenie przestrzeni wymiany doświadczeń i twórczego dialogu pomiędzy zakorzenionymi oraz nowymi mieszkańcami aglomeracji, a jednocześnie zadbanie o utrwalenie ludowych tradycji, którym groziło zapomnienie. Obszerna baza lokalowa pozwalała na stworzenie zaplecza dla szerokiej działalności kulturalno-edukacyjnej.

▲▲
Ulica Toruńska 30 – siedziba WDK

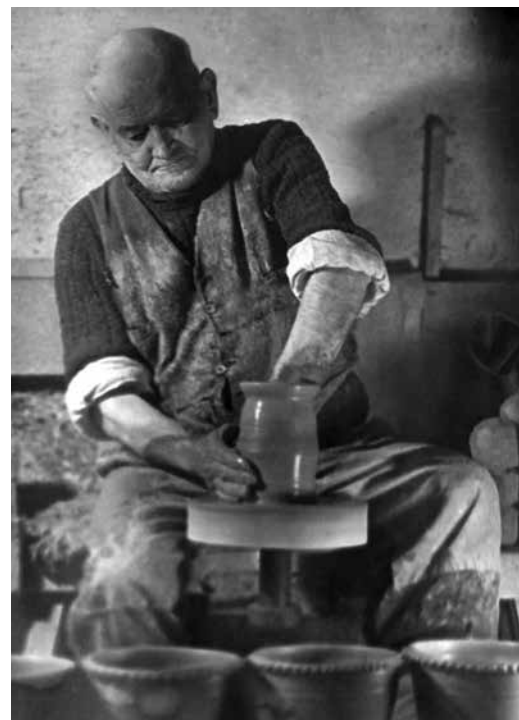
▲
Wystawa sztuki ludowej woj. bydgoskiego – WDK

Początkowo instytucja dysponowała kilkoma działami merytorycznymi: Twórczości Artystycznej, Organizacji Imprez i Wypoczynku, Upowszechniania Wiedzy, Pracy z Dziećmi, a także biblioteką. Na przestrzeni lat powstawały kolejne. Sukcesywnie zmieniały swoje nazwy i zakresy kompetencji. W ramach działów tworzone były pracownie i zespoły. Nie jesteśmy w stanie, w tym miejscu, opisać wszystkich przemian struktury organizacyjnej instytucji na przestrzeni minionych siedemdziesięciu lat. Jej charakter uzależniony był od bieżących potrzeb oraz zadań stawianych przez władze nadzorujące pracę ośrodka.

Ważnym momentem w dziejach instytucji było uruchomienie w marcu 1958 roku kina „Adria”. Z kolei na początku lat sześćdziesiątych powołano do życia Wojewódzki Ośrodek Instrukcyjno-Metodyczny Pracy Kulturalno-Oświatowej, jako podstawową „komórkę merytoryczną” bydgoskiej placówki. Jego głównym zadaniem było tworzenie sieci współpracy z domami kultury rozszanymi po całym województwie. Ośrodek Instrukcyjno-Metodyczny przeprowadzał szkolenia i dbał o podnoszenie kompetencji kadry kulturalno-oświatowej. W kształceniu, obecnych oraz przyszłych, pracowników instytucji kultury pomagało również Zaoczne Studium Kultury i Oświaty Dorosłych, działające w ramach WDK-u od 1959 roku.

W 1963 roku Wojewódzki Dom Kultury otrzymał kompetencje kontrolno-nadzorcze, stając się ośrodkiem nadrzędnym wobec powiatowych domów kultury. Nowe uprawnienia sprawiły, że położono większy nacisk na szkolenie personelu i merytoryczną opiekę nad programem oraz ofertą jednostek terenowych. Za realizację wydarzeń kulturalnych odpowiedzialny był Dział Organizacji Imprez i Kulturalnego Wypoczynku zwany „Impresariatem”, który skupiał się na wspieraniu placówek w terenie. Dodajmy jeszcze, że do 1975 roku, to jest momentu powołania Pałacu Młodzieży (pierwotnie: Młodzieżowego Domu Kultury, Techniki i Sportu), Wojewódzki Dom Kultury był najważniejszą pozaszkolną placówką zajmującą się edukacją kulturalną w Bydgoszczy.

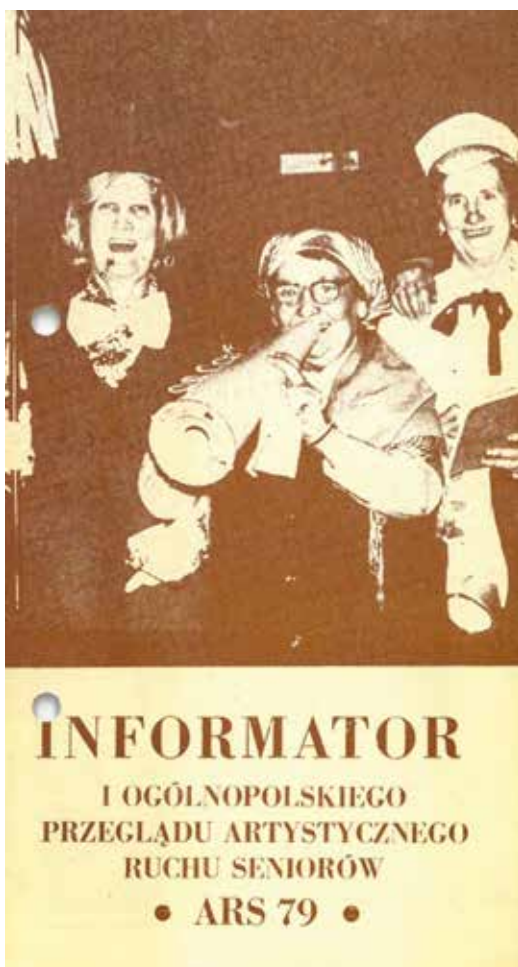
Od końca lat sześćdziesiątych WDK zaangażował się w działalność na rzecz seniorów. W listopadzie 1968 roku, z inicjatywy Tytusa Frelichowskiego, powstał Klub Seniora „Złota Jesień”. Jedenaście lat później został zorganizowany I Ogólnopolski Przegląd Artystycznego Ruchu Seniora (cyklicznie organizowany do dziś), skierowany do zespołów muzycznych, teatralnych i tanecznych oraz solistów.

▲▲
Chiński cesarz i słonik – zespół dziecięcy WDK

▲
Wystawa sztuki ludowej woj. bydgoskiego – WDK

W 1986 roku odbył się I Przegląd Twórczości Seniorów „Babie Lato” (odbyło się dziewiętnaście edycji), na którym prezentowano rękodzieła artystyczne. Zaangażowanie pracowników instytucji w te przedsięwzięcia sprawiło, że Wojewódzki Dom Kultury w latach osiemdziesiątych zyskał rangę nieformalnego ogólnopolskiego centrum klubów seniora.

W 1975 roku, wraz z ogólnokrajową reformą administracyjną i likwidacją powiatów, dotychczasowe powiatowe domy kultury stały się filiami bydgoskiego WDK-u. Jednocześnie zaczęto powoływać do życia Gminne i Miejsko-Gminne Ośrodki Kultury. Nowe placówki znalazły się w zasięgu oddziaływania Wojewódzkiego Domu Kultury, który w miarę skromnych możliwości starał się wspierać wykreowane instytucje, wykorzystując wieloletnie doświadczenia i kontakty. Wraz z początkiem 1982 roku miało miejsce poszerzenie kompetencji WDK-u. Bydgoska instytucja objęła swoją działalnością między innymi placówki zakładowe, placówki spółdzielczości mieszkaniowej, organizacje młodzieżowe, stała się także odpowiedzialna, wspólnie z bydgoskim Kuratorium Oświaty i Wychowania, za koordynację działań w zakresie edukacji artystycznej dzieci i młodzieży. Jako naturalna konsekwencja nowego, szerszego zakresu obowiązków WDK-u, który w praktyce oznaczał nadzór nad bardzo dużą liczbą instytucji, w lipcu tego samego roku nastąpiła zmiana nazwy placówki na Wojewódzki Ośrodek Kultury.

Przełom ustrojowy i początek lat dziewięćdziesiątych XX wieku przyniósł kolejne istotne zmiany dla bydgoskiej instytucji. Ustawa o samorządzie terytorialnym znacząco ograniczyła administracyjny zasięg WOK-u, przenosząc jego placówki terenowe w gestię zarządu gmin. Choć Wojewódzki Ośrodek Kultury utracił pozycję instytucji nadrzędnej i koordynującej wobec domów kultury w województwie, nadal pełnił rolę ośrodka integrującego działania w regionie. Nie zaprzestał również prowadzenia, bardzo potrzebnych, szkoleń i instruktaży dla lokalnych instytucji, niezmiennie służąc pomocą merytoryczną w różnych obszarach działalności twórczej.

Lata dziewięćdziesiąte XX wieku były okresem wzmożonej aktywności na różnych polach działalności artystycznej i instruktorskiej WOK-u. W ramach Sekcji Teatru, a potem Pracowni Teatru i Literatury, między innymi z inicjatywy jej wieloletniej kierowniczki Barbary Sobotki, podejmowanych było szereg ciekawych inicjatyw teatralnych i recytatorskich

▲▲
1979 – I ARS – Informator

▲
1982 – II ARS – Zespół

skierowanych do różnych grup wiekowych. Były to cykliczne przeglądy wojewódzkie: „Skrzat” i „Kurtyнка” (późniejszy „Teatr bez granic”).

Rozpoczęto organizację eliminacji wojewódzkich Ogólnopolskiego Przeglądu Teatrów Wiejskich i Obrzędu Ludowego dla dorosłych i grup wielopokoleniowych. Bardzo popularny był Turniej Teatrzyków Przedшкоlnych „O Tort Baby Jagi”. Kontynuowano kolejne edycje Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego, wzbogacając jego formułę o zajęcia warsztatowe, imprezy towarzyszące i koncerty laureatów. Powołano do życia Turnieje Recytatorskie „O Pióro Jana Brzechwy” i „Strofkę” – przekształcone potem w Turniej Słowa. Każdego roku w turnieju tym uczestniczyło około 2 tysiące dzieci i młodzieży z całego regionu. Powstał Klub Instruktora Teatralnego, w ramach którego realizowano konsultacje oraz zajęcia warsztatowe. Regularnie wydawane było pismo metodyczne „Miłośnik Teatru Lalek” we współpracy ze Stefanem Gietdonem, nestorem sztuki lalkarskiej w naszym regionie. Sekcja gromadziła też i opracowywała materiały repertuarowe, których brakowało na ówczesnym rynku wydawniczym. Realizowano, wspólnie z aktorami Teatru Polskiego, cykle edukacyjne „Poznajemy teatr” i „Rozmowy o teatrze”. W ramach Sceny Młodego Widza organizowano w sali kina „Adria” profesjonalne spektakle teatralne, zapraszając znane teatry z całego kraju, na przykład „Baj Pomorski” oraz „Arlekin”. Działała też amatorska grupa teatralna „Studio Czyczkowy”, prowadzona przez instruktora Jerzego Weltera.

W obszarze szeroko rozumianej kultury muzycznej zainicjowano i realizowano w tym czasie między innymi: Bydgoskie Spotkania Jazzowe (pierwsza edycja w 1991 roku), Kujawsko-Pomorski Festiwal Piosenki AWANS, pod opieką Romana Fieberga (w latach 1994–2018; był to konkurs wojewódzki skierowany do dzieci, współorganizowany ze Żnińskim Domem Kultury) oraz Kujawsko-Pomorski Młodzieżowy Przegląd Piosenki DEBIUT (odbyło się osiemnaście edycji), cykl plenerowych koncertów „Muzyczny Ogród” (pierwsza edycja w 1997 roku), spotkania edukacyjne dla dzieci pod nazwą „Mała Akademia Muzyki Rozrywkowej” (w audycjach wzięło udział około 10 tysięcy uczniów), Bydgoski Festiwal Bluesowy (w latach 2002–2011) oraz koncerty charytatywne dla dzieci z Oddziału Onkologii Szpitala Uniwersyteckiego w Bydgoszczy. W latach dziewięćdziesiątych, z inicjatywy Andrzeja Żółkosia, zostało również powołane Młodzieżowe Studio Piosenki, na bazie którego, powstały zespoły

▲
„Teatr bez granic”

▲▲▲
Awans

▲▲
Buskers

▲
Kobylniki

muzyczne Sweet Boom Boom (dla dzieci) oraz WOK Singers (dla młodzieży).

Wojewódzki Ośrodek Kultury był również miejscem integracji środowiska literackiego. Do najważniejszych zaliczyć można spotkania poetyckie Klubu Poetycko-Wydawniczego „Arkona” czy współpracę z Robotniczym Stowarzyszeniem Twórców Kultury (RSTK). W 1993 roku zostały zainicjowane Ogólnopolskie Literackie Spotkania Pokoleń w Kruszwicy w Pałacu Kobylniki, dzięki wydatnemu zaangażowaniu Krystyny Wulert, wspólnie z RSTK. Ponadto realizowano szereg cyklicznych warsztatów poetyckich i recytatorskich oraz spotkań poetyckich (także w szkołach), sukcesywnie poszerzając grono współpracujących pisarzy i poetów.

W latach 1995–2021 instytucja była wydawcą „Kwartalnika Artystycznego”; w styczniu 2022 roku rolę tę przejęła Książnica Kopernikańska w Toruniu. Pierwsze numery „Kwartalnika” (0/93–4/94) ukazały się pod auspicjami Teatru Polskiego w Bydgoszczy. Na łamach pisma publikowali między innymi: Czesław Miłosz, Wisława Szymborska, Zbigniew Herbert, Tadeusz Różewicz, Jan Błoński, Gustaw Herling-Grudziński, Ryszard Kapuściński, Stanisław Lem, Artur Międzyrzecki, Julia Hartwig, Julian Kornhauser, Ryszard Krynicki. Gościł na nich również Kazimierz Hoffman (więcej na: www.kwartalnik.art.pl).

W instytucji na początku lat dziewięćdziesiątych działała Pracownia Plastyczna, która dzięki kierownicze Bożenie Januszewskiej przeszła dużą metamorfozę. Przeszła pełnić wyłącznie rolę usługową wobec pozostałych pracowni. Stała się miejscem organizacji wielu interesujących konkursów, kończących się ekspozycją najciekawszych prac, między innymi „Kameleon” dla dzieci i młodzieży, a także „Prezentacje” dla nauczycieli i instruktorów. Oferta Pracowni obejmowała szereg warsztatów, plenerów, zajęć pokazowych i konsultacji zarówno dla dzieci, jak i dorosłych. Każdego roku wręczano nagrody dla najlepszej pracowni plastycznej działającej w terenie, która zyskiwała tym samym miano „Złotej Pracowni”. Jednocześnie nie ucierpiła na tym oprawa plastyczna pozostałych imprez organizowanych przez instytucję. Wręcz przeciwnie, osiągnęła ona niespotykaną dotąd świetność, między innymi dzięki projektom Hanka Paruckiej, Marty Wiśniewskiej czy Waldemara Zielińskiego, poczynając od projektu regulaminów, a skończywszy na aranżacji sceny. Wymyślone wówczas scenografie, logotypy, dyplomy, zaproszenia czy

plakaty mogłyby z powodzeniem posłużyć stworzeniu odrębnej wystawy! WOK rozszerzył swoją działalność o Pracownię Ceramiki, która stała się, za sprawą Adriany Wituckiej, miejscem wielu oryginalnych i niesza-blonowych twórczych inicjatyw, realizowanych między innymi w ramach cyklicznych letnich warsztatów. Pracownia była również systematycznie obecna – poprzez plenerowe warsztaty ceramiczne – na Festynie Archeologicznym w Biskupinie.

Kontynuowano tradycyjne i realizowano nowe przedsięwzięcia związane z tańcem, zarówno towarzyskim i ludowym, jak i współczesnym, pod bacznią opieką Władysławy Andrzejewskiej. Była cenioną nauczycielką kilkuset osób. Od 1985 roku w WOK-u działał Teatr Tańca „Gest”, który, pod przewodnictwem Małgorzaty Wójcik, w czasie swojej trzydziestotrzyletniej kariery opracował ponad 120 choreografii i występował w różnych krajach w całej Europie. W latach dziewięćdziesiątych organizowano również konkursy taneczne, między innymi „Brekowisko” – Ogólnopolski Konkurs Break Dance, Rap i Electric Boogie.

W 1991 roku, z inicjatywy Adriany Wituckiej, Agnieszki Sowińskiej i Waldemara Malinowskiego, powstała Galeria Sztuki Ludowej i Nieprofesjonalnej. Głównym jej zadaniem była opieka nad amatorskim ruchem artystycznym poprzez organizowanie wystaw, konkursów, plenerów oraz konsultacje i poradnictwo. Galeria łączyła działalność kulturalną i handlową, promując jednocześnie najciekawsze przejawy twórczości. W działania włączył się plastyk Andrzej Fedder.

W grudniu 1997 roku WOK został zmuszony do wyprowadzki ze swojej siedziby przy ulicy Toruńskiej 30, która została przekazana Towarzystwu Gimnastycznemu „Sokół”. Po niespełna czterech latach egzystencji w bardzo trudnych warunkach lokalowych, przy ulicy Ikara 12 (w nieistniejącym już dziś budynku), placówka została przeniesiona do swojej obecnej siedziby przy placu Kościeleckich 6. W międzyczasie nastąpiła również zmiana podmiotu zarządzającego Wojewódzkim Ośrodkiem Kultury. W wyniku reformy administracyjnej z 1999 roku została wprowadzona trójstopniowa struktura podziału terytorialnego państwa, a część kompetencji urzędów wojewódzkich przejęły urzędy marszałkowskie. Organem nadzorującym prace WOK-u stał się nowo powołany do życia Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

XXI wiek przyniósł, jeszcze dwukrotnie, zmianę nazwy instytucji. W 2009 roku placówkę przemianowano na Wojewódzki Ośrodek Kultury

20-lecie „Kwartalnika Artystycznego” – Bydgoszcz

i Sztuki „Stara Ochronka”. Pięć lat później, decyzją Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, przyjęto nową nazwę, lepiej korespondującą z aktualnym profilem i zakresem działalności instytucji: Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury (KPCK) w Bydgoszczy.

Od czasu przeprowadzki z siedziby przy ulicy Toruńskiej, która miała miejsce w końcu lat dziewięćdziesiątych XX wieku, instytucja borykała się z problemem braku wystarczającej przestrzeni do realizacji swoich podstawowych, statutowych działań. W tym okresie niezwykle pomocne okazały się placówki współpracujące na terenie województwa. Dzięki wsparciu instytucji kultury w Świeciu, Tucholi, Solcu Kujawskim, Nakle, Inowrocławiu czy w Żninie można było kontynuować wiele cennych przedsięwzięć. Częściowym rozwiązaniem trudności lokalowych stała się budowa sali widowiskowo-wystawienniczej, o powierzchni 120 m², połączonej z głównym gmachem instytucji przy placu Kościeleckich. Obiekt został udostępniony do użytku w czerwcu 2015 roku. Powstała przestrzeń zyskała nazwę Salon Hoffman – na cześć bydgoskiego poety Kazimierza Hoffmana. Pomysłodawczynią nazwy była Ewa Krupa, ówczesna zastępczyni dyrektora KPCK. Wybór padł na mistrza uznanego za jednego z najlepszych polskich poetów, osobę, która już na stałe wpisała się w program wydarzeń KPCK – poprzez różne inicjatywy kultywujące pamięć o nim. Na przykład od 2010 roku współorganizowany jest z Fundacją Bookcrossing Polska Festiwal Pięknego Czytania im. Kazimierza Hoffmana, adresowany do uczniów starszych klas szkół podstawowych. Jego pomysłodawczynią jest Jolanta Niwińska. Przeskoczmy dalej na osi czasu: od 2020 roku odbywa się Ogólnopolski Konkurs Poetycki im. Kazimierza Hoffmana KOS na najlepszy tom poetycki minionego roku, a w 2021 roku KPCK w Bydgoszczy nabyło prawa do twórczości bydgoskiego poety i wydało wybór wierszy pt. *Gaśniemy w magii*. W 2022 roku uruchomiono serwis internetowy poświęcony twórczości i osobie poety, prezentujący jego bogaty dorobek literacki (www.hoffman.kpck.pl).

Inwestycja w budowę Salonu nie zrekompensowała zaplecza lokalowego, jakie KPCK utraciło po opuszczeniu przestrzeni przy ulicy Toruńskiej 30, ale pozwoliła instytucji na realizację wielu imprez we „własnych progach”, bez korzystania z infrastruktury zaprzyjaźnionych palcówek kultury. Niestety, wciąż doskwiera nam ograniczenie ze względu na przestrzeń, gdyż Salon mieści około stu osób. To dużo i mało równocześnie, ale hamuje rozmach wydarzeń masowych.

Siedziby Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy

Ulica Toruńska 30

Przez blisko czterdzieści dwa lata siedziba Wojewódzkiego Domu Kultury, a później Wojewódzkiego Ośrodka Kultury mieściła się przy ulicy Toruńskiej 30. Budynek powstał w 1903 roku jako dom towarzyski Bractwa Strzeleckiego. Wzniesiony na początku XX wieku gmach zaprojektowany został na wzór stojącej w tym miejscu wcześniejszej siedziby Bractwa Kurkowego, która, wybudowana w 1867 roku, doszczętnie spłonęła w październiku 1900 roku.

Projekt obiektu wykonał prawdopodobnie architekt Heinrich Gelfer, który również objął kierownictwo budowy. Nowy budynek, tak samo jak pierwowzór, został wyposażony w klasycyzującą fasadę. Główna sala, pełniąca rolę przestrzeni koncertowej i teatralnej, była w stanie pomieścić, według założeń projektowych, 462 widzów. Ponadto budynek został wyposażony w jadalnię, bufet, kuchnię, palarnię, garderobę i obszerne kuluary. Na piętrze mieściły się pokoje gościnne. Na posesji znajdowało się również stanowisko strzeleckie. W 1913 roku Bractwo Strzeleckie, borykające się od dłuższego czasu z kłopotami finansowanymi, sprzedało budynek miastu, z zastrzeżeniem, że będzie mogło wydzierżawiać poszczególne sale. Gmach wraz ze strzelnicą użytkowany był od 1921 roku przez Bractwo – z nowym statutem i polskim przewodniczącym – do 1938 roku, kiedy to został przejęty przez Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”.

Kompleks w dwudziestolecie międzywojennym pełnił podobne, kulturalno-rozrywkowe funkcje, jak w okresie zaboru pruskiego. Na scenie przy ulicy Toruńskiej występowały różnorakie orkiestry, a także zespoły muzyczne, teatralne i baletowe. Organizowane były uroczystości okolicznościowe i bale. Odbywały się również ciekawe spektakle oraz koncerty dla dzieci przychodzących indywidualnie bądź grup szkolnych.

W 1939 roku Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” zostało zdelegalizowane, a budynek zarekwirowany przez niemieckie władze okupacyjne. Po zakończeniu drugiej wojny światowej gmach udostępniono regionalnym strukturom związków zawodowych, przeznaczając go jednocześnie na działalność kulturalną – najpierw jako Robotniczy Dom Kultury, a później Wojewódzki Dom Kultury Związków Zawodowych. W grudniu 1997 roku obiekt został przekazany w posiadanie Towarzystwu Gimnastycznemu „Sokół”.

Plac Kościeleckich 6

Po wyprowadzce Wojewódzkiego Ośrodka Kultury z lokalizacji przy ulicy Toruńskiej 30 i kilkuletnim pobycie przy ulicy Ikara 12, jego główną siedzibą stał się gmach przy placu Kościeleckich 6. Instytucja funkcjonuje pod tym adresem od 2000 roku.

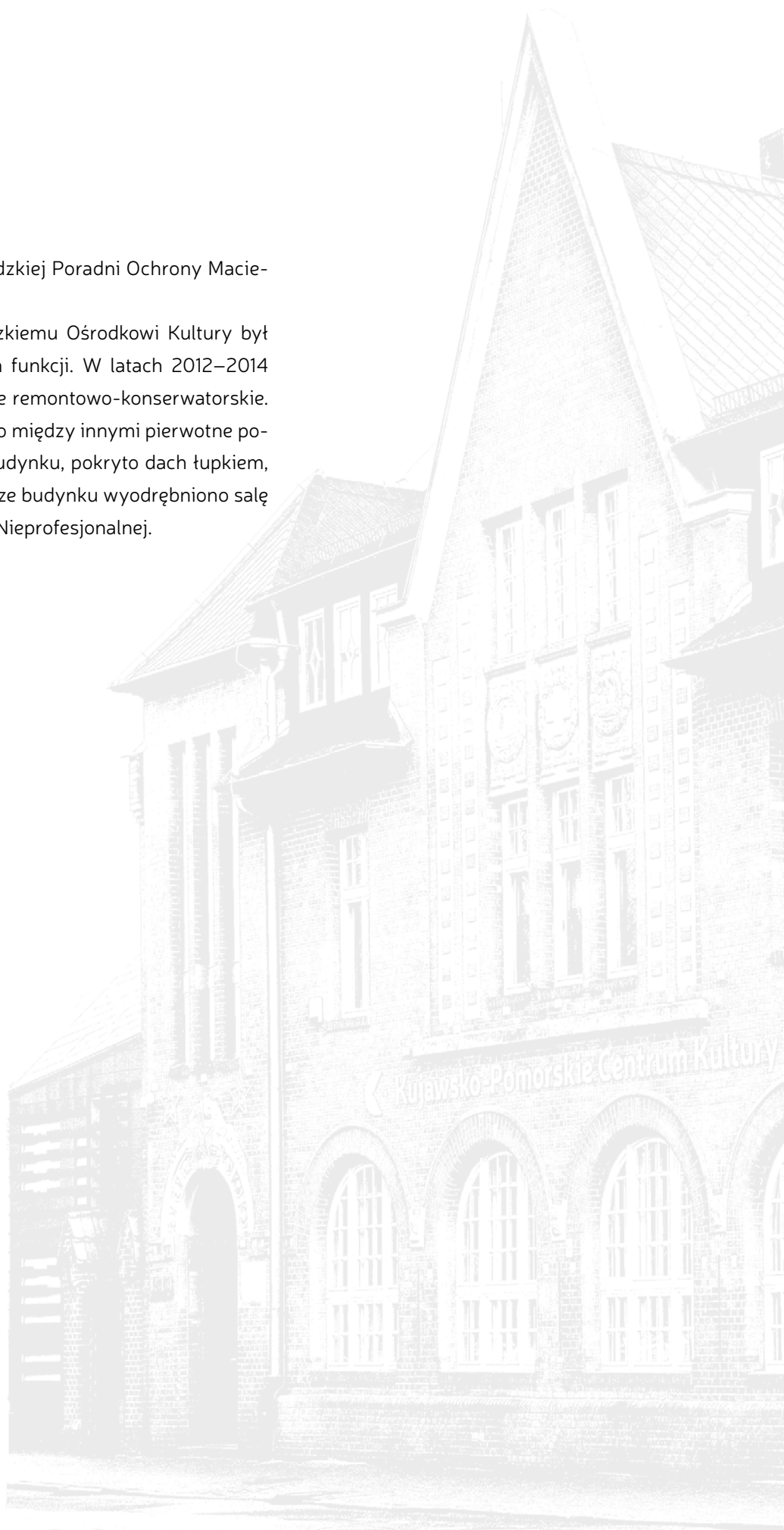
Budynek przy placu Kościeleckich 6 został wzniesiony w latach 1908–1909 jako zakład leczniczy dla niemowląt. Inicjatywa Ojczyźnianego Związku Kobiet (Vaterländische Frauenverein) była reakcją na problem dużej śmiertelności nowo narodzonych dzieci, z jakim borykała się wówczas Bydgoszcz i całe Cesarstwo Niemieckie. Projekt budynku wykonał Carl Meyer, miejski radca budowlany (we współpracy z Rudolfem Kernem), a środki na inwestycję przekazał zamożny bydgoski przedsiębiorca Julius Berger. Na parterze obiektu usytuowano tak zwaną kuchnię ludową dla najuboższych wraz z jadalnią przeznaczoną dla stu osób oraz poradnię dla samotnych matek, w której wydawano mleko i prowadzono badania profilaktyczne. Dla niemowląt przeznaczono piętro. Zaaranżowano tam trzy sale z dwudziestoma pięcioma łózkami, oszkloną werandę, taras, kuchnię, łazienkę oraz mieszkania dla siostry przełożonej i opiekunek. Na poddaszu mieściły się pralnia, suszarnia oraz dodatkowy pokój dla personelu pomocniczego. W bydgoskiej lecznicy opiekowano się nie tylko dziećmi z Bydgoszczy, ale również z Prus Zachodnich, Brandenburgii i Śląska. Rocznie obsługiwano około 130 małych pacjentów.

W trakcie pierwszej wojny światowej w szpitalu prowadzono również kursy dla pielęgniarek. W 1926 roku, gdy lecznica zakończyła swoją działalność, budynek został wydzierżawiony przez polski magistrat. W jego wnętrzach, po przeprowadzeniu generalnego remontu, otwarto Miejskie Schronisko dla Niemowląt, które miało zajmować się opieką nad porzuconymi i nieślubnymi dziećmi w wieku do dwóch lat. W schronisku rocznie przebywało około 140 dzieci.

W czasie drugiej wojny światowej działalność ośrodka był kontynuowana, ale do placówki przyjmowano tylko niemieckie dzieci. Po zakończeniu okupacji, w latach 1945–1946 mieściła się tutaj Stacja Opieki nad Matką i Dzieckiem. W 1946 roku w obiekcie przez kilka miesięcy stacjonowało wojsko, a następnie służył celom mieszkalnym. Od 1951 do 2000 roku funkcjonowała tutaj Specjalistyczna Poradnia Dziecięca

działająca w ramach Centralnej Wojewódzkiej Poradni Ochrony Macierzyństwa i Zdrowia Dziecka.

Po przekazaniu budynku Wojewódzkiemu Ośrodkowi Kultury był on sukcesywnie adaptowany do nowych funkcji. W latach 2012–2014 zostały przeprowadzone gruntowne prace remontowo-konserwatorskie. W ramach podjętych działań przywrócono między innymi pierwotne podziały wewnętrzne i strukturę elewacji budynku, pokryto dach łupkiem, wymieniono stolarkę okienną, a na parterze budynku wyodrębniono salę sprzedażową dla Galerii Sztuki Ludowej i Nieprofesjonalnej.

Irena Rubczak (1954–1955)¹

Urodziła się 4 lutego 1921 roku w miejscowości Stryj (obecnie Ukraina), gdzie ukończyła Żeńskie Prywatne Liceum Ogólnokształcące im. Królowej Jadwigi. Pracowała jako kierowniczka świetlicy w Gliwicach oraz instruktorka artystyczna w Poznaniu. Następnie, w 1951 roku, została skierowana przez Okręgową Radę Związków Zawodowych do Bydgoszczy, gdzie pełniła funkcję instruktorki artystycznej, kierowniczki wychowania kulturalno-oświatowego oraz pierwszej dyrektorki Wojewódzkiego Domu Kultury. Nowo powstałą instytucją kierowała dość krótko, bo już w sierpniu 1955 roku miało miejsce przekazanie urzędu Józefowi Podgórecznemu. Irena Rubczak pozostała w bydgoskim domu kultury do 1967 roku, ale już jako instruktorka i kierowniczka w Dziale Artystycznym.

Józef Podgóreczny (1955–1956)

Urodził się 28 października 1900 roku we wsi Kociubińczyki (obecnie Ukraina). Od 1922 roku pracował jako nauczyciel na Polesiu, jednocześnie dając się poznać jako aktywny społecznik. Brał udział w kampanii wrześniowej. Szczególnie założył się dla rozwoju lokalnego czytelnictwa. Był między innymi dyrektorem Wojewódzkiej Delegatury Spółdzielni Wydawniczo-Oświatowej „Czytelnik” w Lublinie, a potem kierownikiem Wojewódzkiej Ekspozytury „Domu Książki” w Bydgoszczy oraz długoletnim dyrektorem Biblioteki Miejskiej w Bydgoszczy.

Stanowisko dyrektora Wojewódzkiego Domu Kultury piastował przez kilka miesięcy – od jesieni 1955 do stycznia 1956 roku. W momencie zdawania urzędu przez Józefa Podgórecznego w instytucji funkcjonowało siedem działów: Dział Artystycznej Pracy Twórczej, Dział Upowszechnienia Wiedzy, Dział Organizacji Imprez i Wypoczynku, Gabinet Techniczny, Biblioteka, Dział Pracy z Dziećmi oraz Wojewódzki Kolektyw Instruktorów Artystycznych. Józef Podgóreczny zmarł w 1990 roku.

Helena Sommerfeld (1956)

Kolejną dyrektorką Wojewódzkiego Domu Kultury, Helena Sommerfeld, członkini Prezydium Wojewódzkiej Rady Związków Zawodowych, pełniła swoją funkcję, podobnie jak jej poprzednik, tylko przez kilka miesięcy, od stycznia do czerwca 1956 roku.

¹ W nawiasach, przy nazwiskach, zostały umieszczone daty pełnienia funkcji dyrektora.

Zbigniew Czerski (1956–1960)

Urodził się 16 grudnia 1931 roku w Bydgoszczy. W 1953 roku ukończył studia z zakresu muzealnictwa i konserwatorstwa na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Państwową Szkołę Pracy Społecznej w Toruniu na Wydziale Administracyjno-Samorządowym.

W czerwcu 1956 roku Zbigniewowi Czerskiemu powierzono kierowanie Wojewódzkim Domem Kultury. Nowy dyrektor dokonał przebudowy i adaptacji siedziby instytucji przy ulicy Toruńskiej dla potrzeb przedsięwzięć kulturalno-oświatowych. W 1958 roku powołał do życia kino „Adria”, które dysponowało salą na ponad 520 miejsc. Zorganizował Dział Instrukcyjno-Metodyczny, który był odpowiedzialny między innymi za szkolenia pracowników w sektorze kultury i oświaty. W 1958 roku Zbigniew Czerski zainicjował również wydawanie Biuletynu Wojewódzkiego Domu Kultury. Stanowisko dyrektora WDK piastował do końca października 1960 roku.

Jan Królik (1960–1967)

Urodził się 16 lipca 1921 roku w Bydgoszczy. Był członkiem Polskiej Partii Robotniczej i Związku Walki Młodych. Na przełomie lat czterdziestych i pięćdziesiątych XX wieku pracował w bydgoskim Komitecie Wojewódzkim PZPR jako zastępca kierownika Wydziału Kultury. W 1952 roku ukończył studia na Wydziale Prawa na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Od 1955 roku piastował stanowisko dyrektora administracyjnego w Teatrze Polskim w Bydgoszczy. Uprawiał publicystykę kulturalną. Swoje teksty drukował na łamach „Kalendarza Bydgoskiego”. W 1960 roku został mianowany dyrektorem Wojewódzkiego Domu Kultury. Zmarł w 1967 roku.

Janusz Księski (1967–1977)

Urodził się 30 sierpnia 1930 roku w Stonimie (obecnie Białoruś). Po wojnie osiadł, wraz z rodziną, w Żninie. W 1953 roku ukończył studia polonistyczne na Uniwersytecie Poznańskim. W 1967 roku przeniósł się do Bydgoszczy i objął stanowisko dyrektora Wojewódzkiego Domu Kultury. Janusz Księski przeprowadził generalny remont instytucji, w ramach którego zmodernizowane zostało kino „Adria”. Nową amfiteatralną widownię

wyposażono w miękkie fotele dla widzów, nowoczesną aparaturę projekcyjną i panoramiczny ekran. Sukcesywnie, wzorem swoich poprzedników, poszerzał ofertę kulturalną, związaną między innymi z działalnością kina, starając się uczynić z niego nie tylko miejsce projekcji, ale również popularyzacji sztuki filmowej. W 1976 roku Księżki zainaugurował, w WDK-u działalność akademickiego Dyskusyjnego Klubu Filmowego „BEANUS”, funkcjonującego do 1983 roku i skupiającego młodzież z bydgoskich uczelni. Zmarł w 1999 roku.

Ryszard Szwedowski (1977–1980)

Urodził się 4 maja 1940 roku w Chełmnie. W 1971 roku ukończył studia pedagogiczne na Uniwersytecie Łódzkim. Pobierał również nauki w Moskwie i Leningradzie. W Wojewódzkim Domu Kultury pracę podjął w 1964 roku jako kierownik Działu Dokumentacji. Sześć lat później, jako starszy instruktor, kierował Działem Szkolenia i Doskonalenia Zawodowego. Stanowisko dyrektora objął w 1977 roku. Chociaż najpoważniejszym zadaniem instytucji przy ulicy Toruńskiej była koordynacja działań i nadzór nad pracą dawnych powiatowych domów kultury (przekształconych w filie WDK w wyniku reformy administracyjnej z 1975 roku), to cały czas rozwijano ofertę kulturalną skierowaną do mieszkańców Bydgoszczy i okolic. W ramach WDK-u działały między innymi kluby: seniora, pszczelarzy, hobbistów, esperanto, dziecięcy, Akademicki Klub Filmowy oraz sekcja tańca towarzyskiego. W trakcie kadencji Ryszarda Szwedowskiego zainicjowano, w październiku 1979 roku, Ogólnopolski Przegląd Artystycznego Ruchu Seniora, który odbywa się do dziś.

Edward Witkowski (1980–1987)

Urodził się 18 marca 1938 roku w Chełmnie. Swoją przygodę z instytucjami kultury rozpoczął w 1956 roku od pracy w Powiatowym Domu Kultury w Lipnie. W 1975 roku przeniósł się do Bydgoszczy, aby objąć kierownictwo Miejskiej Poradni Instrukcyjno-Metodycznej przy Wydziale Kultury i Sztuki Urzędu Miejskiego w Bydgoszczy.

W 1980 roku powierzono mu stanowisko dyrektora Wojewódzkiego Domu Kultury. W 1982 roku, wraz z poszerzeniem kompetencji WDK-u (który stał się odpowiedzialny między innymi za działalność placówek zakładowych, placówek spółdzielczości mieszkaniowej i organizacji

młodzieżowych), z inicjatywy dyrektora Witkowskiego miała miejsce zmiana nazwy instytucji na Wojewódzki Ośrodek Kultury. Za jego kadencji powstał Dyskusyjny Klub Filmowy „ADRIA” (1984), podzielony na trzy sekcje: nauczycielską, młodzieżową i dziecięcą. Jest to również czas organizacji różnych, wojewódzkich i ogólnopolskich, seminariów filmowych. W kwietniu 1985 roku powstał zespół taneczny Teatr Tańca „Gest” (działał do 2018 roku). W 1986 roku odbył się pierwszy Przegląd Amatorskiej Tkaniny Unikatowej. Edward Witkowski zmarł w 1987 roku.

Andrzej Rosiak (1988–1989)

Urodził się w 1956 roku w Żninie. Studiował w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Bydgoszczy i na Uniwersytecie Warszawskim. W 1981 roku podjął pracę w Żnińskim Domu Kultury i został jego dyrektorem. Wojewódzkim Ośrodkiem Kultury w Bydgoszczy kierował w latach 1988–1989. Po powrocie do Żnina pracował kolejno jako szef ośrodka wypoczynkowego w Wenecji koło Żnina, dyrektor Muzeum Ziemi Pałuckiej w Żninie oraz w latach 2002–2004 piastował stanowisko burmistrza Żnina. Był również redaktorem naczelnym pisma „Baszta”. Andrzej Rosiak był postacią niezwykle zasłużoną dla swojego rodzinnego miasta i regionu. Zmarł w 2004 roku.

Teresa Duda (1989–1990)

Urodziła się 16 czerwca 1936 roku w Klonowej. Ukończyła studia na Uniwersytecie Warszawskim o specjalizacji kulturalno-oświatowej. Pracę w Wojewódzkim Domu Kultury podjęła w 1961 roku na stanowisku instruktorki i pozostawała nieprzerwanie zatrudniona w instytucji do 1990 roku. W styczniu 1976 roku została kierowniczką Działu Szkolenia Programowania i Organizacji Pracy, a w maju tego samego roku zastępczynią dyrektora. W 1989 roku wojewoda bydgoski desygnował ją na dyrektorkę WOK. Mimo trudnej sytuacji finansowej placówki starała się poszerzać ofertę kulturalną, między innymi wzbogacając repertuar kina „Adria” oraz proponując nowe formy edukacji muzycznej dla uczniów szkół podstawowych. Działała również w strukturach Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej i Lidze Kobiet Polskich. Wielokrotnie nagradzana za działalność na polu kultury i oświaty.

Elżbieta Czerska (1990–1991)

Urodziła się w 1942 roku w Warszawie. We Wrocławiu studiowała polonistykę, a następnie pracowała jako wizytatorka w tamtejszym Kuratorium Oświaty i Wychowania. Do Bydgoszczy przyjechała w 1989 roku i podjęła pracę jako konsultantka do spraw literacko-wydawniczych Teatru Polskiego, co zaowocowało wydaniem monografii poświęconej historii bydgoskiej sceny teatralnej. W listopadzie 1990 roku została powołana na dyrektorkę Wojewódzkiego Ośrodka Kultury.

Mimo krótkiego okresu urzędowania w murach bydgoskiej instytucji zdążyła zainicjować szereg działań, z których część realizowana jest do dziś. Pragnąc usprawnić funkcjonowanie instytucji oraz zwiększyć jej przychody, powołała Dział Marketingu i Reklamy. Za jej kadencji uznanie wzbudził cykl koncertów pod nazwą Bydgoskie Spotkania Jazzowe, rozpoczęto wydawanie biuletynu „Wojewódzki Informator Kulturalny”, a 13 kwietnia 1991 roku została otwarta Galeria Sztuki Ludowej i Nieprofesjonalnej, prowadząca zarówno działalność wystawienniczą, jak i handlową. Wspólnie z ówczesnym Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, Maciejem Obremskim, zainspirowała powołanie Pracowni Dokumentacji Zabytków, działającej od stycznia 1992 roku. Jako późniejsza dyrektorka Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy Elżbieta Czerska przyczyniła się do powstania „Kwartalnika Artystycznego” (wydawanego od 1993 roku). Zmarła w 1997 roku.

Jolanta Kacprzykowska (1992–1997)

Urodziła się 27 września 1941 roku w Urzędowie. W latach 1958–1963 uczęszczała do Państwowego Liceum Technik Plastycznych w Nałęczowie. Ukończyła Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Bydgoszczy. Pracę w Wojewódzkim Ośrodku Kultury rozpoczęła w 1982 roku jako instruktorka do spraw zakładowych i spółdzielczych domów i ośrodków kultury. W 1991 roku awansowała, kolejno: na stanowisko zastępczyni dyrektora, a następnie pełniącej obowiązki dyrektora. W styczniu 1992 roku została desygnowana na to stanowisko.

W czasie trwania kadencji Jolanty Kacprzykowskiej przeprowadzono gruntowną modernizację kina „Adria”, które powoli zaczęło przekształcać się w jednostkę o charakterze komercyjnym. W 1993 roku została zamontowana nowoczesna aparatura nagłaśniająca Dolby Stereo Surround.

W tym czasie „Adria” było jednym z trzech kin w Polsce wyposażonych w tego typu system. Cztery lata później w kinie zainstalowano kolejną nowoczesną aparaturę, tak zwaną pętlę indukcyjną, umożliwiającą odbiór dźwiękowy filmów osobom niedosłyszącym. Ostatnim kierownikiem kina był Jan Mainka.

W 1995 roku w strukturach WDK-u powstało Centrum Informacji Kulturalnej, którego zadaniem było gromadzenie informacji o wydarzeniach z Bydgoszczy i regionu. Rok później przy ulicy Toruńskiej powołano do istnienia, pierwszy w Bydgoszczy, Uniwersytet Trzeciego Wieku, obecnie funkcjonujący jako Kujawski Uniwersytet Trzeciego Wieku. W tym samym roku, wspólnie z Bydgoskim Towarzystwem Twórców Ludowych i Nieprofesjonalnych, został zorganizowany pierwszy Ogólnopolski Konkurs Malarski im. Teofila Ociepki. Odbyła się również pierwsza edycja ogólnopolskiego konkursu taneczno-plastycznego „Brekowisko” (organizowany do 1998 roku). W 1997 roku utworzono Warsztat Terapii Zajęciowej, który nadal działa przy ulicy Toruńskiej 28 i prowadzi zajęcia dla osób z niepełnosprawnościami. Jolanta Kacprzykowska zmarła w 2012 roku.

Maria Sobczak (1997–2008)

Urodziła się 2 stycznia 1958 roku w Żninie. W 1981 roku ukończyła studia z zakresu etnografii na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W Wojewódzkim Domu Kultury podjęła zatrudnienie w czerwcu 1984 roku. Do jej obowiązków należała między innymi opieka nad amatorskim ruchem artystycznym na terenie województwa bydgoskiego. W 1997 roku powierzono jej pełnienie obowiązków dyrektorki. Już na początku kadencji Maria Sobczak mierzyła się z poważnymi wyzwaniami logistyczno-organizacyjnymi, gdy Wojewódzki Ośrodek Kultury został zmuszony do opuszczenia swojej dotychczasowej siedziby przy ulicy Toruńskiej 30. Pomimo nowych, bardzo trudnych warunków lokalowych (większość działów została przeniesiona do budynku przy ulicy Ikara 12, a Galeria Sztuki Ludowej i Nieprofesjonalnej oraz Centrum Informacji Kulturalnej znalazły się przy ulicy Poznańskiej 8) dyrektorka nie zrezygnowała z organizacji cyklicznych imprez. Przy realizacji większych wydarzeń korzystano z pomieszczeń wynajmowanych w Pałacu Młodzieży oraz w Zespole Pałacowo-Parkowym w Ostromecku. Cykliczne duże imprezy teatralne

i muzyczne realizowano w zaprzyjaźnionych instytucjach kultury w terenie (między innymi „Kurtyнка” w Świeciu, Wojewódzkie Spotkania Obrazu Ludowego w Lubiewie, „Awans” w Żninie).

W 2000 roku Wojewódzki Ośrodek Kultury został przeniesiony do swojej obecnej lokalizacji przy placu Kościeleckich 6. Choć warunki lokalowe uległy poprawie, większość wydarzeń: festiwali, koncertów czy spotkań autorskich, organizowana był nadal w zaprzyjaźnionych instytucjach w Bydgoszczy i jej okolicach.

Za kadencji Marii Sobczak został zainicjowany konkurs skierowany do tancerzy – Ogólnopolskie Konfrontacje Zespołów Tanecznych (łącznie w latach 2000–2018 odbyło się osiemnaście edycji). Powstał ciekawy Bydgoski Festiwal Bluesowy, realizowany w latach 2002–2011 przez Jacka Herzberga – instruktora, muzyka bluesowego, gitarzystę, lidera bydgoskiego zespołu „Green Grass”.

Marzena Matowska (2008–2011)

Urodziła się 31 maja 1959 roku w Bydgoszczy. Ukończyła studia polonistyczne w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Bydgoszczy, następnie studia podyplomowe z wiedzy o teatrze, filmie i telewizji oraz z zakresu scenopisarstwa na Uniwersytecie Gdańskim.

Stanowisko dyrektorki WOK-u objęła w 2008 roku. W kolejnym roku instytucja zmieniła swoją nazwę na Wojewódzki Ośrodek Kultury i Sztuki „Stara Ochronka” (WOKiS), która miała nawiązywać do dawnej funkcji zabytkowej siedziby instytucji, gdzie prowadzono ośrodek szpitalny dla niemowląt.

Kiedy dyrektowała Marzena Matowska, WOKiS stał się bardziej obecny w przestrzeni Internetu. Ośrodek przystąpił do projektu e-Kultura, który zapewniał wsparcie pod względem infrastruktury teleinformatycznej. Został uruchomiony Wirtualny Informator w postaci cyklicznego newslettera oraz infolinia kulturalna, stanowiąca rozbudowany, telefoniczno-internetowy system informacji i promocji. Podczas kadencji Matowskiej zainicjowano nowe cykliczne wydarzenia, między innymi Międzynarodowe Spotkania Artystów Ulicznych Buskers Festiwal (odbyło się sześć edycji), w które zaangażowany był instruktor, kierownik pracowni Jacek Herzberg. Dyrektorka włączyła instytucję w obchody Europejskich Dni Dziedzictwa. Siedziba WOKiS-u uzyskała status zabytku, co

pozwoлиło na późniejsze objęcie obiektu programem rewitalizacji i pozyskanie środków na ten cel. Powstał również projekt rozbudowy instytucji o nową salę wystawienniczo-koncertową.

W 2011 roku Marzena Matowska została powołana na pełnomocniczkę prezydenta Bydgoszczy do spraw polityki kulturalnej. W tym samym roku objęła stanowisko dyrektorki Miejskiego Ośrodka Kultury, przekształconego w Miejskie Centrum Kultury, którym zarządza do dziś.

Maciej Puto (2011–2015)

Urodził się w 1966 roku w Sosnowcu. W 1995 roku uzyskał dyplom bydgoskiej Akademii Muzycznej na Wydziale Wokalno-Aktorskim. Ukończył również Podyplomowe Studia Administracji i Zarządzania na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy oraz Studia Menedżerów Kultury w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Współpracował z rozgłośnią Polskiego Radia PiK, był członkiem Zarządu Towarzystwa Muzycznego im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy oraz Rady Programowej Bydgoskiego Oddziału Telewizji Polskiej. Prowadził działalność gospodarczą w zakresie impresariatu.

W 2011 roku objął stanowisko dyrektora Wojewódzkiego Ośrodka Kultury i Sztuki. Zainicjował cykl konferencji skierowanych do kadry zarządzającej instytucjami kultury pod nazwą „Manager Kultury MK21” (odbyło się dziesięć edycji), a także cykl plenerowych koncertów „Z balkonu Świącickiego”, w ramach którego swoje talenty muzyczne na balkonie kamienicy przy placu Wolności 1 w Bydgoszczy prezentowali zapraszeni wokalistki i wokaliści. Przeprowadził kompleksowy remont i rozbudowę siedziby instytucji, w wyniku której WOKiS wzbogacił się o nową, wielofunkcyjną salę wystawienniczo-koncertową zdolną pomieścić blisko stuosobowe audytorium. Za jego kadencji, w 2014 roku, po raz kolejny została zmieniona nazwa instytucji – na Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy (KPCK).

W 2015 roku Maciej Puto objął stanowisko dyrektora Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy, które sprawuje do dnia dzisiejszego.

Ewa Krupa (od 2016 roku)

Ewa Krupa, zanim stanęła na czele KPCK, od wielu lat związana była z bydgoską kulturą. Pracowała w Miejskim Ośrodku Kultury w Bydgoszczy

jako szefowa działu programowego, organizując wydarzenia między innymi w kultowej niegdyś Kawiarni Artystycznej „Węgliszek” oraz w Pałacu Nowym w Ostromecku. Przez kilka lat zatrudniona była w Galerii Miejskiej bwa. W swoich pasjach od zawsze łączyła różne gatunki sztuki. Zbliżała też ludzi. W obecnym KPCK pracuje od 2011 roku. Ważne dla niej było między innymi dziedzictwo materialne i niematerialne, folklor oraz etnografia. Stanowisko dyrektorki objęła w 2016 roku.

Ewa Krupa jest pomysłodawczynią Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego im. Kazimierza Hoffmana o statuetkę KOSa (dotychczas odbyło się pięć edycji). Zainicjowała cykl „Piękna nasza Polska cała”, prezentujący różne, szczególnie interesujące i wartościowe mniejszości etniczne i etnograficzne oraz zjawiska kulturowe i tradycje ludowe z terenu całego kraju. Od 2015 roku KPCK w Bydgoszczy jest wojewódzkim koordynatorem Europejskich Dni Dziedzictwa.

Podczas kadencji Ewy Krupy została znacząco poszerzona oferta wydawnicza instytucji. Pojawiły się, cyklicznie wydawane, przewodniki z serii „Kierunek Kujawsko-Pomorskie” – poświęcone najcenniejszym zabytkom województwa oraz seria „Mini wyprawy. Pomorze i Kujawy”. Od 2022 roku KPCK współorganizuje z Wojewódzką i Miejską Biblioteką Publiczną w Bydgoszczy, reaktywowany po kilkuletniej nieobecności, Bydgoski Trójkąt Literacki. W tym samym roku został uruchomiony serwis internetowy poświęcony twórczości i osobie Kazimierza Hoffmana, prezentujący cały jego dorobek literacki (www.hoffman.kpck.pl). Za dyrekcji Ewy Krupy KPCK nawiązało bliską współpracę z Narodowym Instytutem Dziedzictwa w Warszawie oraz szeregiem instytucji w kraju.

Dzięki włączeniu się Galerii Sztuki Ludowej i Nieprofesjonalnej w festiwal sztuki współczesnej World Urban Art projekty kreowane w instytucji wyszły w obszar miasta. Na terenie KPCK w latach 2022, 2023, 2024 powstał tryptyk murali autorstwa Arkadiusza Andrejkowa, jednego z najbardziej znanych współczesnych polskich artystów. Obrazy przedstawiają Teofila Ociepkę, Wandę Szkulmowską i Kazimierza Hoffmana.

Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy prowadzi swoją działalność statutową w oparciu o pracę kilku działów

Galeria Sztuki Ludowej i Nieprofesjonalnej

Galeria Sztuki Ludowej i Nieprofesjonalnej pełni swoją misję nieprzerwanie od 1991 roku. Pierwotnie była miejscem promującym lokalne tradycje, sztukę ludową naszego regionu – Kujaw, Kaszub, Pałuk, Krajny, wspierającym lokalnych twórców ludowych i intuicyjnych, takich, którzy tworzą z wewnętrznej potrzeby i z pasją. Otaczała ich opieką, służyła merytoryczną pomocą, organizowała wystawy, kiermasze, konkursy, upowszechniała wiedzę na powyższe tematy, organizowała sprzedaż dzieł sztuki i lokalnego rzemiosła.

Po ponad trzydziestu latach działalności podstawowe założenia nie zmieniły się, przemianie uległ tylko zasięg oddziaływania, wykroczył daleko poza lokalne podwórko, objął niemal całą Polskę. Stało się tak za sprawą trzech sztandarowych imprez, które zrodziły się w Galerii – Ogólnopolskiego Konkursu Malarskiego im. Teofila Ociepki, Ogólnopolskiego Przeglądu Amatorskiej Tkaniny Unikatowej i Jarmarku Świętojańskiego. „Rodzina” i przyjaciele Galerii to tak liczne grono, że nie sposób ich wszystkich wymienić. Są wśród nich instytucje, takie jak Muzeum Etnograficzne im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu, Muzeum Śląskie w Katowicach, Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku, Podlaskie Muzeum Kultury Ludowej w Wasilkowie, Centralne Muzeum Włókiennictwa w Łodzi czy wielcy artyści: Władek Wałęga, Heniu Żarski, Zdzisław Nitka, śp. Edward Dwurnik, śp. Józek Chetmowski, Genia Magiera i wielu, wielu innych.

Ogólnopolski Konkurs Malarski i Ogólnopolski Przegląd Amatorskiej Tkaniny Unikatowej to biennale odbywające się naprzemiennie co dwa lata. Pierwszy zorganizowany dla malarskich outsiderów wszelkiej maści – od twórców art brut po kultywujących ludowe tradycje, drugi to prezentacja wszystkich środowisk tkackich w kraju – ze szczególnym uwzględnieniem wciąż żywego tkactwa ludowego. Poza wystawami po-konkursowymi obu projektom towarzyszą wystawy problemowe, promocja laureatów, wykłady, pokazy i warsztaty.

Jarmark Świętojański w centrum Bydgoszczy to przede wszystkim promocja twórców i rzemieślników z naszego regionu, jego dziedzictwa kulturowego i kulinarnego, ale tak naprawdę gościmy wystawców z całego kraju i państw ościennych. Hafty, koronki, plecionkarstwo, ceramika, rzeźba, malarstwo, plastyka obrzędowa, biżuteria, antyki, etnodizajn

twórczo korzystający z ludowej tradycji, pokazy ginących zawodów, występy najlepszych kapel i zespołów ludowych naszych regionów – to oferta, z której corocznie korzysta kilka tysięcy odwiedzających.

Galeria, tak jak Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury, na przestrzeni lat zmieniała miejsce działania. Funkcjonowała przy ulicach Toruńskiej i Poznańskiej, Starym Rynku, by ostatecznie osiąść w siedzibie KPCK przy placu Kościeleckich 6. Oprócz działalności promocyjnej, handlowej i archiwizującej prowadzi szeroko zakrojoną działalność popularyzatorską i edukacyjną poprzez spotkania, pogadanki, prelekcje czy warsztaty, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Jest miejscem spotkań twórców, pośredniczy w kontaktach między artystami, instytucjami, stowarzyszeniami czy kolekcjonerami, służy pomocą merytoryczną.

W Salonie Hoffman Galeria Sztuki Ludowej i Nieprofesjonalnej regularnie organizuje wystawy związane z profilem swojej działalności, pokazując najwybitniejszych twórców sztuki intuicyjnej, laureatów konkursów, zjawiska i tendencje zachodzące w sztuce outsiderów, sztuce ludowej czy tkactwie. Promując bogactwo i różnorodność polskiej kultury, współpracujemy przy organizacji tych wystaw z wieloma podmiotami.

Galeria prowadzi też regularne zajęcia plastyczne dla seniorów.

Aktualny zespół Galerii Sztuki Ludowej i Nieprofesjonalnej: Malwina Gozdowska, Karolina Triebwasser-Drzycimska i Katarzyna Wolska (kierowniczka)

Pracownia Dziedzictwa Kulturowego (PDK)

Pracownia pod pierwotną nazwą Dokumentacji Zabytków została powołana do istnienia 1 stycznia 1992 roku. Późniejsze nazwy to: Pracownia Dokumentacji i Popularyzacji Zabytków oraz Pracownia Dokumentacji, Popularyzacji Zabytków i Dziedzictwa Narodowego. Jej głównym zadaniem stały się badania nad architekturą, urbanistyką i dziejami pierwotnie dawnego województwa bydgoskiego, a obecnie województwa kujawsko-pomorskiego, prowadzone w oparciu o kwerendy archiwalne: kartograficzne, ikonograficzne oraz badania terenowe. Ramy organizacyjne działu stworzyła Zofia Gaca, pierwsza kierowniczka zespołu złożonego z historyków sztuki, zabytkoznawców, historyków i początkowo też archeologów. Owocem ich prac badawczych, które prowadzili i prowadzą, są liczne dokumentacje, wydawnictwa, a także organizowane konferencje czy konkursy. Przez lata z Pracownią związani byli między innymi: Agnieszka

Wysocka, Daria Bręczewska-Kulesza, Emanuel Okoń, Krzysztof Bartowski, Piotr Winter czy Lech Łbik, który przez blisko trzydzieści lat analizował archiwalia, był redaktorem między innymi „Materiałów do Dziejów Kultury i Sztuki Bydgoszczy i Regionu”, autorem artykułów, a także książki *Kult błogostawionej Doroty w Prusach krzyżackich* oraz współautorem publikacji *Piękna stara Bydgoszcz*.

Pracownia zrealizowała dotychczas szereg działań, z których wiele zostało udokumentowanych i utrwalonych w postaci publikacji. Wśród prac dokumentacyjnych szczególne miejsce zajmuje wieloetapowe „Studium historyczno-konserwatorskie miasta Bydgoszczy”, realizowane we współpracy z Miejskim Konserwatorem Zabytków w Bydgoszczy. Jednym z podstawowych działań Pracowni są rozmaite, niepublikowane opracowania sporządzane na potrzeby zlecniodawców, wśród których znajdują się służby konserwatorskie, urzędy miast i gmin, a także osoby prywatne. W tym zakresie zespół jest wykonawcą: tematycznych dokumentacji, inwentaryzacji obiektów zabytkowych, kart ewidencyjnych zabytków architektury, rzeźby i malarstwa, studiów nad krajobrazem kulturowym dawnego województwa bydgoskiego, programów opieki nad zabytkami miast i gmin, między innymi: Bydgoszczy, Włocławka, Inowrocławia, Grudziądza, Chojnic, Janikowa, czy też planów ochrony dla Parków Kulturowych w Wietrzychowicach i Płonkowie.

Wiele działań było i jest prowadzonych we współpracy z Archiwum Państwowym, muzeami, domami kultury, szkołami oraz innymi placówkami badawczymi i oświatowymi, a w zakresie popularyzacji wiedzy o dziedzictwie kulturowym także z lokalnymi mediami. W zmieniającej się rzeczywistości szczególną misją PDK stało się pokazywanie i przybliżanie nie tylko zabytków o szczególnej wartości historycznej dla kraju i regionu, ale i zwracanie uwagi na te mało znane, niedoceniane, a także przywracanie pamięci o osobach i faktach, które uległy zapomnieniu. Ważnym zadaniem o znaczeniu ponadregionalnym jest kreowanie wizerunku i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie województwa kujawsko-pomorskiego na forum ogólnopolskim poprzez publikacje popularyzatorskie i naukowe, organizację i udział w ogólnopolskich konferencjach.

W Pracowni cyklicznie wydawane są: „Materiały do Dziejów Kultury i Sztuki Bydgoszczy i Regionu” (od 1996 roku do dziś ukazało się dwadzieścia jeden tomów), tematyczne przewodniki po województwie kujawsko-pomorskim w serii „Kierunek Kujawsko-Pomorskie” oraz „Mini

wyprawy. Pomorze i Kujawy” – prezentujące wybrane postacie i atrakcje kulturowo-turystyczne województwa. Ponadto, okazjonalnie wydawane są publikacje naukowe i popularnonaukowe poświęcone kulturze Bydgoszczy i regionu.

Od 2008 roku organizowana jest konferencja naukowa w cyklu „Architektura Miast”, której towarzyszy pokonferencyjne wydawnictwo naukowe. Pracownia realizuje cykl spotkań autorskich pt. „Spotkanie z historią u Hoffmana” oraz wykładów „Zauroczeni pięknem” poświęconych sztukom plastycznym. Popularyzacja dziedzictwa kulturowego Bydgoszczy i województwa odbywa się również poprzez wycieczki historyczne, między innymi po Bydgoszczy, i organizację konkursów: „Zabytki naszego regionu” oraz „Portret z kujawsko-pomorskim zabytkiem w tle”. Ponadto Pracownia jest odpowiedzialna za koordynację Europejskich Dni Dziedzictwa w województwie kujawsko-pomorskim. Na co dzień PDK prowadzi swój własny profil na Facebooku, na którym publikuje treści związane z historią, kulturą i sztuką województwa kujawsko-pomorskiego.

Zespół Pracowni: Bogna Derkowska-Kostkowska (kierownicza), Anna Maj, Mateusz Soliński, Krystian Strauss, Adam Szefer

Dział Artystyczny

Działania artystyczne były wpisane w specyfikę funkcjonowania KPCK od początku jego istnienia. Komórka organizacyjna odpowiedzialna za ten obszar, na przestrzeni lat przybierała różne nazwy, obejmując działania z zakresu: plastyki, muzyki, teatru i tańca. W ramach obecnego Działu Artystycznego funkcjonują trzy pracownie: teatralna, muzyczna i ceramiczna.

Pracownia Teatru

W Pracowni organizowane są konkursy: Wojewódzkie Konfrontacje Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych „Teatr bez granic”, Turniej Słowa „Dzieci mają głos” – skierowany do uczniów szkół podstawowych, w formie rywalizacji recytatorskiej i plastycznej oraz „Bawmy się lalkami” – konkurs na wykonanie lalki (kukły) teatralnej. Ponadto Pracownia jest organizatorem miejskich, rejonowych i wojewódzkich eliminacji Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego.

Pracownia prowadzi również własne zespoły teatralne: Teatr „Śmigło” (zespół Pracowni), Teatr „Kołowrotek” (dla młodzieży) i Teatr „Młynek do kawy” (dla osób dorosłych) oraz warsztaty teatralne „Siała baba mak” (dla rodzin z dziećmi) i „LEKcja w teatrze” (dla grup zorganizowanych).

Pracownia Muzyki

Pracownia Muzyki prowadzi szeroko rozumianą edukację, podejmując działania w zakresie organizacji imprez muzycznych, konsultacji oraz warsztatów wokalnych dla solistów i zespołów. Działalność edukacyjno-animacyjna oparta jest na współpracy między innymi z Wydziałem Jazzu i Muzyki Rozrywkowej oraz Wydziałem Wokalno-Aktorskim Akademii Muzycznej w Bydgoszczy, Wydziałem Edukacji Muzycznej Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego oraz Państwowym Zespołem Szkół Muzycznych w Bydgoszczy.

W Pracowni Muzyki organizowane są konkursy: Wojewódzki Konkurs Zespołów Wokalnych „Jednym Głosem”, Kujawsko-Pomorski Przegląd Pieśni Patriotycznych oraz Ogólnopolski Festiwal Wokalny im. Oli Obarskiej. Prowadzone są również cykliczne koncerty: „Czy ten koncert to nie u Was?” – mający na celu promowanie młodych artystów z regionu, koncerty „Jazz u Hoffmana” – prezentujące muzyków jazzowych z naszego regionu, ale też z Polski, oraz cykl spotkań muzycznych realizowanych we współpracy z Akademią Muzyczną w Bydgoszczy: „Per canto e pianoforte – na głos i fortepian”, w ramach którego swoje talenty wokalne prezentują studentki i studenci Wydziału Wokalno-Aktorskiego bydgoskiej uczelni.

Pracownia w swojej ofercie ma także zajęcia praktyczne. W ramach „Warsztatów pieśni tradycyjnych” ich uczestnicy poznają tradycyjne pieśni pochodzące z różnych rejonów Polski.

Pracownia Ceramiki Artystycznej

Pracownia zajmuje się edukacją artystyczną poprzez prowadzenie kursów i szkoleń w dziedzinie ceramiki artystycznej oraz warsztatów ceramicznych dla dzieci i młodzieży. Misją Pracowni jest uwrażliwienie dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych na piękno i estetykę otaczającego nas świata oraz zwrócenie ich uwagi na surowce naturalne, będące źródłem inspiracji artystycznej. Tworzone są dzieła od podstaw z „bryły gliny”, co jest doskonałą szkołą planowania, odpowiedzialności za wykonaną

pracę, ale także rozwija kreatywność, ekspresję własną oraz pasję. Proces powstawania ceramiki rozbudza radość z tworzenia rzeczy pięknych i niepowtarzalnych. Pracownia znajduje się przy ulicy Toruńskiej 28 w Bydgoszczy.

Zespół Działu: Marta Haliniak, Wioleta Górską-Nowik, Alicja Lijewska, Anna Mackiewicz-Chojnacka, Julia Rauhut (kierowniczka)

Pracownia Literatury i Dokumentacji

Twórczości Kazimierza Hoffmana

Misja Pracowni jest dychotomiczna. Staramy się być jak stendhalowskie „zwierciadło przechadzające się po gościńcu”. Odnotowujemy współczesne trendy, a także obserwujemy dokonania w dziedzinie literatury, skupiając się na dorobku twórców z Bydgoszczy oraz województwa kujawsko-pomorskiego. Promujemy książki zaraz po ich wydaniu – tak chętnie, że czasami roztacza się jeszcze specyficzny zapach druku na spotkaniach autorskich, a także sięgamy po publikacje warte przypomnienia. Rozmawiamy o literaturze, zgłębiając jej meandry. Szukamy konotacji z innymi dziedzinami sztuki. Balansujemy na pograniczu tropów i gatunków. Niektóre cykle zahaczają o socjologię, psychologię, psychotronikę czy też filozofię. Istotna jest też dla nas integracja środowiska literackiego w Bydgoszczy i w regionie.

Drugi aspekt, na który kładziemy nacisk w naszej działalności, to pamięć o twórcach. Wspominamy zmarłych pisarzy i poetów. Wcześniej byliśmy odłamek Działu Artystycznego, a od 2023 roku nasza „kuźnia” w KPCK nosi nazwę Pracowni Literatury i Dokumentacji Twórczości Kazimierza Hoffmana. Nieżyjący już autor między innymi *Przenikania* był poetą, do którego tekstów powracamy w chaosie współczesnej rzeczywistości. Staramy się przybliżyć postać patrona Pracowni i dokumentować jego dzieła. Zadania te realizowane są między innymi poprzez organizację Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego im. Kazimierza Hoffmana o statuetkę KOSa. Dotychczas laureatami zostali wybitni współcześni poeci: Urszula Koziół, Piotr Mitzner, Krzysztof Lisowski, Krystyna Dąbrowska i Marzanna Bogumiła Kielar. Łącznie na pięć edycji dotarło do KPCK 1017 książek z różnych stron Polski.

Innym ważnym wydarzeniem realizowanym przez Pracownię jest festiwal Bydgoski Trójkąt Literacki, organizowany wspólnie z Wojewódzką i Miejską Biblioteką Publiczną im. dr. Władysława Bełzy w Bydgoszczy.

Oprócz spotkań okazjonalnych realizujemy również stałe cykle, takie jak: „Poeci KOSa” (spotkania autorskie z laureatami i nominowanymi do nagrody w Ogólnopolskim Konkursie Poetyckim im. Kazimierza Hoffmana), CZYTAJMY SIĘ! (a trochę CIESZMY SIĘ! POZNAJMY SIĘ!) – to cykl mający na celu promocję autorów i literatury z regionu), „Literatura w Centrum”, czyli cykl współtworzony z oddziałem bydgoskim Stowarzyszenia Pisarzy Polskich, „...i żeby się spotkać, i pogadać” – spotkania, często warsztatowe, na pograniczu literatury, socjologii i psychologii oraz „Pamięć”, szereg wydarzeń wspomnieniowych. Istotna jest dla nas również współpraca z fundacjami, między innymi Fundacją Bookcrossing Polska i Jolantą Niwińską przy organizacji Bydgoskiego Festiwalu Pięknego Czytania im. Kazimierza Hoffmana, z grupą Tupot Poetycki (warsztaty spoken-word, slamy poetyckie), Fundacją Czarny Karzeł przy organizacji spotkań w Salonie Hoffman w ramach festiwalu Międzynarodowe Spotkania Nieprzypadkowe Oko Nigdy Nie Śpi – Kujawsko-Pomorskie, a także literacko-czytelniczy dialog z bibliotekami.

Patron Pracowni, Kazimierz Hoffman, w wydanej pośmiertnie książce *Dziennik 2000–2008*, w opracowaniu Grzegorza Kalinowskiego, zalecał obserwować drugiego człowieka i „zapamiętać dla prawdy”. Nie zapomnijmy, że choć nazwy ulegały metamorfozom, to działalność w obszarze szeroko pojętej literatury stanowiła od początku istnienia instytucji jedną z ważniejszych aktywności kulturalnych, czym zajmowali się konkretni ludzie. Przez wiele lat działką tą kierowała animatorka kultury, poetka Krystyna Wulert – pomysłodawczyni i koordynatorka Ogólnopolskich Literackich Spotkań Pokoleń Kruszwica – Kobylniki oraz jurorka licznych konkursów recytatorskich i teatralnych. Systematycznie odbywały się wydarzenia literackie, w tym spotkania poetyckie Klubu Poetycko-Wydawniczego „Arkona” oraz warsztaty poetyckie, których celem było ukazanie bogactwa słowno-literackiego, a także pobudzenie wyobraźni. Miała miejsce dobra współpraca z Robotniczym Stowarzyszeniem Twórców Kultury oraz Stowarzyszeniem Pisarzy Polskich oddział w Bydgoszczy.

Zespół Pracowni: Alicja Dużyk (kierowniczka), Barbara Laskowska

Dział Edukacji i Integracji Międzypokoleniowej (DEiM)

Dział zajmuje się popularyzowaniem nauki i edukacji ustawicznej oraz prowadzi edukację kulturową i społeczną „od juniora do seniora”. Główna

aktywność Działu koncentruje się wokół projektów edukacyjnych (wykłady oraz powiązane z nimi warsztaty), aktywizacji osób starszych (zajęcia teatralne, wokalne i rękodzielnicze), integracji międzypokoleniowej (konkursy, spotkania tematyczne i przeglądy artystyczne kierowane do odbiorców w każdym wieku) na szczeblu lokalnym, regionalnym, ale również ogólnopolskim. Misją pracowników DEiIM jest stworzenie otwartej, przyjaznej przestrzeni umożliwiającej rozwój intelektualny oraz duchowy dla wszystkich gości oraz wykreowanie warunków do twórczej współpracy różnych grup społecznych.

Historia Działu sięga lat sześćdziesiątych XX wieku. KPCK w Bydgoszcy ma najdłuższą w regionie tradycję pracy edukacyjno-kulturalnej z seniorami. W 1968 roku przy Wojewódzkim Domu Kultury powstał Klub Seniora „Złota Jesień”, a w 1987 roku został utworzony odrębny dział poświęcony seniorom. W dużej mierze do tworzenia ruchu seniora przyczynił się Tytus Frelichowski. W pracowni działali między innymi: Zenobia Frelichowska, Elżbieta Jędrusińska, Grażyna Kaczmarek, Halina Miler. Sekcja Metodyczna Klubów Seniora i Osób Niepełnosprawnych z czasem zmieniła nazwę na Pracownię Działań na Rzecz Seniorów i Osób Niepełnosprawnych, a w 2014 roku stała się Pracownią Integracji Międzypokoleniowej i rozszerzyła zakres swojej aktywności na działania edukacyjne skierowane do wszystkich grup wiekowych. W 2023 roku Pracownia przekształciła się w Dział Edukacji i Integracji Międzypokoleniowej.

Na przestrzeni lat Dział zrealizował szereg projektów. Od 1979 roku organizowany jest Ogólnopolski Przegląd Artystycznego Ruchu Seniorów „ARS”. W latach 1986–2019 odbywał się Ogólnopolski Przegląd Artystycznej Twórczości Seniorów „Babie Lato”, który był nie tylko prezentacją rękodziela artystycznego, ale także wielopokoleniowym forum wymiany doświadczeń twórczych. Przegląd został zawieszony w okresie pandemii COVID-19. Głównym filarem Działu jest jednak edukacja.

W 1996 roku zostały zainicjowane zajęcia Bydgoskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku (BUTW). Na przestrzeni lat nastąpiły zmiany na poziomie organizacyjnym. Wskutek tych transformacji w 2014 roku powstała Akademia Sztuk Wszelakich (ASW), a w 2016 roku BUTW przekształcił się w Kujawski Uniwersytet Trzeciego Wieku (KUTW) i takie stałe formy edukacyjne funkcjonują obecnie, choć w okresie pandemii przybrały formę Latającego Uniwersytetu Każdego Wieku, a treści edukacyjne były publikowane w Internecie, w formie materiałów filmowych.

W październiku 2018 roku w Kujawsko-Pomorskim Centrum Kultury w Bydgoszczy, z inicjatywy ówczesnego kierownika Działu, Juliana Waszaka, został uruchomiony nowy projekt edukacyjny, tym razem skierowany do dzieci z przedszkoli oraz młodszych klas szkoły podstawowej. Jest to Mały Uniwersytet Dziecięcy (MUD). Przez pewien czas MUD prowadzony był również w formie terenowej, a pracownicy Działu i współpracujący z nim wykładowcy odwiedzali placówki oświatowe. Waszak stawiał na komunikację, promocję oraz nietuzinkowe pomysły.

Obok tych stałych form edukacji realizowane są zajęcia warsztatowe, w zależności od potrzeb i zainteresowań seniorów. Obecnie funkcjonują: Sekcja Edukacji Zdrowotnej, Dyskusyjny Klub Operowy, Sekcja Edukacji Żywieniowej oraz Arte Aktywizacja. W murach KPCK działają również Kluby Seniora (między innymi „Złota Jesień” oraz Kolo PTTK nr 18) oraz kluby zainteresowań: Klub Pracy Twórczej „Pipszytk” oraz Klub Miłośników Podróży.

Naszą ofertę wzbogacają, działające nieprzerwanie już od wielu lat, zespoły artystyczne: Zespół Wokalny „Feniks” (utworzony z dwóch wcześniejszych zespołów „Tercja” i „Niespodzianka”) oraz Żeński Chór Kameralny „Belcanto”, a także Teatr Form Różnych „Nasza Klasa”, który w 2023 roku świętował piętnastolecie istnienia. Teatr prowadzi charyzmatyczna Teresa Wądzińska.

Ponadto Dział organizuje szereg innych aktywności, takich jak: koncerty i spektakle, bale, dancingi i potańcówki wielopokoleniowe, gry miejskie i terenowe, imprezy okolicznościowe (na przykład Dzień Dziecka lub Dzień Babci i Dziadka), spaceroprzyrodniczo-historyczne oraz partycypuje w wydarzeniach organizowanych przez inne ośrodki kultury.

Zespół Działu: Klaudia Ferenc (kierowniczką), Weronika Korga, Joanna Schuetz-Gabriel

Rada Naukowo-Programowa KUTW, ASW i MUD

Rada Naukowo-Programowa sprawuje opiekę merytoryczną nad Kujawskim Uniwersytem Trzeciego Wieku, Akademią Sztuk Wszelakich oraz Małym Uniwersytem Dziecięcym. Rada składa się z jedenastu naukowców, między innymi z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy, Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Politechniki Bydgoskiej im. Jana

i Jędrzeja Śniadeckich. Przewodniczącą Rady jest dr hab. Monika Nawrot-Borowska, prof. UKW.

Rada Naukowo-Programowa stanowi organ wspierający Dział Edukacji i Integracji Międzypokoleniowej KPCK w Bydgoszczy. Członkowie Rady dzielą się swoim doświadczeniem i pomysłami dotyczącymi programu zajęć dla słuchaczy. Podczas spotkań Rady (odbywających się zwykle dwa razy do roku) ustalane są założenia na kolejny rok akademicki, przedstawiana i zatwierdzana jest wizja dalszej działalności, a pracownicy Działu przedstawiają raport z dotychczas przeprowadzonych działań. Dzięki tej współpracy możliwe jest stworzenie jak najatrakcyjniejszego planu wykładów i aktywności dla studentów.

Bydgoski Uniwersytet Trzeciego Wieku (obecny Kujawski Uniwersytet Trzeciego Wieku) został utworzony 26 marca 1996 roku z inicjatywy: prof. Romana Ossowskiego (obecnie Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), dr. Zdzisława Biegańskiego (obecnie Uniwersytet Kazimierza Wielkiego), prof. Wenancjusza Kurzawy (Akademia Muzyczna w Bydgoszczy) oraz Ireneusza Frelichowskiego (przez wiele lat prezesa Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Seniorów). Była to pierwsza tego rodzaju inicjatywa w Bydgoszczy. W lutym 2016 roku, w wyniku różnicy zdań odnośnie do kwestii programowych i regulaminowych, doszło do rozłamu, w następstwie którego powstał Kujawski Uniwersytet Trzeciego Wieku (KUTW), funkcjonujący w strukturze Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kultury.

Zajęcia KUTW początkowo odbywały się w bydgoskim „Multikinie”, obecnie jednak słuchacze spotykają się w Salonie Hoffman w KPCK. Jeszcze przed rozpadem BUTW, chcąc poszerzyć ofertę wykładową, utworzono Akademię Sztuk Wszelakich (2014), która początkowo miała być polem studenckiego dyskursu społeczno-naukowego dla słuchaczy w każdym wieku. Obecnie jednak KUTW i ASW są równorzędnymi podmiotami edukacyjnymi, różniącymi się tematyką prelekcji. Na początku każdego semestru ustalany jest nowy program zajęć. Szacuje się, że w każdym semestrze akademickim odbywa się około dwadzieścia pięć wykładów, prowadzonych łącznie dla trzech grup studentów (każda licząca około sześćdziesiąt–siedemdziesiąt osób).

Akademia Sztuk Wszelakich i Kujawski Uniwersytet Trzeciego Wieku to projekty edukacyjne kierowane do seniorów. W ramach ASW organizowane są wykłady o profilu humanistycznym, psychologicznym, społecznym

i artystycznym. Z kolei KUTW posiada bardziej ogólnoakademicki charakter. Mały Uniwersytet Dziecięcy to cykliczne wydarzenia kierowane do dzieci, których głównym celem jest rozbudzenie i stymulowanie ciekawości wśród najmłodszych poprzez spotkania z naukowcami, artystami, społecznikami oraz pasjonatami.

Na zajęciach KUTW, ASW i MUD przetwarzamy stereotypy o niedostępności kultury wysokiej, pokazujemy, że z pozoru trudne tematy i zagadnienia naukowe mogą być inspirujące i ciekawe, a to wszystko w radośnej i twórczej atmosferze!

W skład Rady wchodzi: dr hab. Monika Nawrot-Borowska (przewodnicząca, prof. Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), dr hab. inż. Jolanta Tomaszewska (prof. Politechniki Bydgoskiej im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich), dr hab. Rafał Zimny (prof. Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), dr hab. Renata Tomaszewska (prof. Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), dr hab. Wojciech Dyngosz (prof. Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy), dr hab. Zdzisław Biegański (prof. Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), dr Adam Skowron (Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego w Warszawie), dr inż. Zofia Stypczyńska (Politechnika Bydgoska im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich), dr Katarzyna Marszałek (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), dr hab. Marta Podhorecka (prof. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy) oraz dr Michalina Radzińska (Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu).

Dział Marketingu Kultury

Dział pod obecną nazwą funkcjonuje od 2012 roku. Jako samodzielna komórka Dział Marketingu i Reklamy został utworzony już za kadencji dyrektora Elżbiety Czerskiej (1990–1991). Wcześniej jego zadania realizowane były częściowo przez Dział Organizacji Imprez. Już w latach 1991–1992 redagując „Wojewódzki Informator Kulturalny”, Dział Marketingu i Reklamy zajmował się promocją nie tylko przedsięwzięć własnych, ale podejmował także temat promocji całego województwa. W konsekwencji, w 1995 roku, w ramach Wojewódzkiego Ośrodka Kultury, zostało powołane do życia Centrum Informacji Kulturalnej (CIK), do którego zadań należała promocja regionu. CIK, którego pomysłodawczynią była Zofia Gaca,

uruchomiło pierwszy w Bydgoszczy internetowy kalendarz wydarzeń. Do stałych zadań nowej komórki, którą przez ponad dwadzieścia pięć lat prowadziła Hanna Ławniczak, należało gromadzenie i przetwarzanie informacji o inicjatywach i wydarzeniach kulturalnych mających miejsce w Bydgoszczy i na terenie województwa bydgoskiego, a następnie kujawsko-pomorskiego.

W grudniu 2000 roku nastąpiło połączenie CIK z Działem Promocji, który w swoich kolejnych „odstłonach” nosił różne nazwy i kompetencje, choć zawsze skupione wokół kreacji, organizacji, promocji i sprawozdawczości. W 2016 roku, we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego, uruchomiono serwis internetowy: kulturawzasiegu.pl, który prowadzony jest przez Dział do dzisiaj. Rozwijane w kolejnych latach narzędzie, poprzez udział kolejnych partnerów – w tym wiodące instytucje kultury w regionie, stało się największą bazą danych gromadzącą wydarzenia odbywające się w naszym województwie.

Dział Marketingu Kultury na co dzień wspiera inne działy merytoryczne instytucji poprzez realizację materiałów graficznych, w tym skład publikacji, promocję wydarzeń, ale także kreacje plastyczne i oprawy scenograficzne. Dział tworzy multimedia oraz wdraża je, zapewniając audio-wizualną obsługę wydarzeń, ich rejestrację oraz transmisję. Dział odpowiada za wizerunek instytucji oraz kanały komunikacji z odbiorcami, w tym serwisy internetowe i media społecznościowe. Na przestrzeni lat Dział był również pomysłodawcą i realizatorem własnych przedsięwzięć kulturalnych, między innymi muzycznego „Blues & Folk Festiwal”, teatralnych „Międzynarodowych Spotkań Artystów Ulicznych – Bydgoszcz Buskers Festiwal” czy tanecznego „Brekowiska”.

Zespół Działu: Tomasz Cugier, Jędrzej Kubiak, Adam Major, Anna Serwach, Marcin Wachniak (kierownik), Daria Wojnicka

Dział Administracji

Pracownicy Działu Administracji są poniekąd „kręgosłupem” instytucji. Odpowiadają za logistykę, pomagają wszystkim innym działom w przygotowaniu oraz realizacji zadań programowych. Ze względu na szerokie spektrum obowiązków jest to najliczniejszy dział w KPCK w Bydgoszczy. Załoga dba o porządek w siedzibie przy placu Kościeleckich 6 oraz o transport (zatrudniamy rzetelnych kierowców). Do zadań należy pion informatyczny i zamówienia publiczne. Kolejne obowiązki to dokonywanie

zakupów niezbędnych dla funkcjonowania poszczególnych jednostek i komórek organizacyjnych, prowadzenie dokumentacji wymaganej przy bieżącym administrowaniu budynkami i lokalami, opracowywanie oraz prowadzenie umów administracyjno-gospodarczych.

Wszystkie sprawy techniczne, Obrona Cywilna i kwestie związane z BHP również pozostają w zakresie obowiązków Działu Administracji. Jeden z pracowników, jak zostało wspomniane, zajmuje się zamówieniami publicznymi. W czerwcu 2024 roku udało się kupić nowy, dziewięcioosobowy samochód, co znacznie ułatwi logistykę w firmie. Razem z kierowniczką Działu komórka przygotowuje dokumentację związaną z przeprowadzeniem remontu piwnic w instytucji. Wszyscy czekają na efekt prac remontowych z wielką niecierpliwością, gdyż zyskamy przestrzeń magazynową. W ramach struktur Działu funkcjonuje też informatyk, który czuwa nad systemem informatycznym i bezpieczeństwem danych w instytucji. Jeśli coś nie działa w kwestii komputerów, programów, pojawia się Grzegorz Rybacki i rozwiązuje problemy.

Od 2022 roku funkcję kierownika Działu Administracji sprawuje Dorota Ratajczak, zarządzająca pracą ośmioosobowej załogi. Dbą o prawidłowe relacje pomiędzy koleżankami i kolegami w Dziale, a przede wszystkim czuwa nad sprawami organizacyjnymi, technicznymi i bezpieczeństwem w instytucji. Kolejni pracownicy to osoby dbające o porządek w firmie, troszczące się o liczną zieleń na terenie placówki, między innymi w ogrodzie zimowym, pomagające w obsłudze wydarzeń kulturalnych, wspierające dział w przygotowaniu scenografii, montażu wystaw, organizacji wernisaży, zajmujące się pracami remontowymi, instalacją elektryczną, pomocą techniczną.

Zdaniem kierowniczki Dział Administracji jest bardzo zgraną i wesolą ekipą wspierającą instruktorów z całej instytucji. Mówi: „O to chodzi, aby nawet podczas realizacji ciężkich zadań, wymagających pracy fizycznej, panowała pozytywna atmosfera. Ponadto jesteśmy inicjatorem imprez integracyjnych dla pracowników, wykazując przy tym duże zaangażowanie”.

Zespół Działu: Andrzej Adamski, Grzegorz Rybacki, Michał Łuczyński, Leszek Osinski, Dorota Ratajczak (kierowniczka), Jakub Sobotka, Adriana Swiniarska, Ewa Uberowicz, Wojciech Woźniak, Mariusz Mroziński

Dział Finansowy

Dział Finansowy jest działem, do którego najchętniej każdy by się włamał – to oczywiście żart, ale tutaj właśnie rozliczane są środki finansowe całej instytucji. Jednym słowem – wszystko, co związane jest z cyframi. Główna księgową we współpracy z dyrektorką KPCK przygotowuje plan finansowy, który zawiera analizę dochodów, wydatków, oszczędności, inwestycji, strategię zarządzania dotacjami oraz prognozy finansowe na przyszłość. Aby możliwa była działalność merytoryczna, należy znaleźć środki finansowe. Nawet najlepsze pomysły mogą upaść bez twardego stąpania po gruncie budżetowym. Na działalność statutową instytucja otrzymuje dotację przyznaną przez organ prowadzący, czyli Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Dział Finansowy zajmuje się koordynacją zaplanowanych wydatków w obrębie roku kalendarzowego, środkami przeznaczonymi na działalność merytoryczną, wynagrodzeniami oraz zabezpieczeniem potrzeb związanych z opłatami instytucji, na przykład za media. To centrum zarządzania finansami. Wszystkie wydatki są transparentne i księgowane w programach. Ponadto księgowane są faktury i rozliczane płatności za nie, rozliczne umowy cywilno-prawne. Rejestrowany jest czas pracy, prowadzony i koordynowany system urlopów, dni opieki, chorobowe, etc. Podczas kontroli Dział dostarcza sprawozdania związane z danymi podsumowującymi rozliczenia z Urzędem Marszałkowskim, ZUS-em oraz innymi partnerami.

Zdaniem głównej księgowej Małgorzaty Kubiak, piastującej swą funkcję od 2018 roku, ogromnym atutem jest zgrany zespół. Zatrudnione panie świetnie współpracują, nie tylko liczą, ale mogą też liczyć na siebie. Panuje dobra atmosfera, a relacja jest przyjacielska, po pracy księgowe wspierają się też w przestrzeniach osobistych. Efekty przynosi zespołowe rozwiązywanie problemów, jeśli już zdarzy się trudność. Motto Działu Finansowego mogłoby brzmieć: Dobre relacje z ludźmi to połowa sukcesu.

Zespół Działu: Małgorzata Kubiak (główna księgowa), Ewelina Neumann (kadrowa), Anna Nowicka, Ilona Osińska

Warsztat Terapii Zajęciowej

Warsztat Terapii Zajęciowej (WTZ) przy Kujawsko-Pomorskim Centrum Kultury w Bydgoszczy został powołany do istnienia w 1997 roku. Jest

jednostką przeznaczoną dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i fizyczną, dla których w ramach codziennego pobytu prowadzona jest rehabilitacja społeczna oraz zawodowa. Celem prowadzonej terapii jest usprawnianie codziennego funkcjonowania w zakresie społecznym, emocjonalnym i poznawczym. W ramach rehabilitacji zawodowej uczestnicy spotkań rozwijają podstawowe oraz specjalistyczne umiejętności zawodowe, umożliwiające im późniejsze podjęcie szkolenia czy też pracy zarobkowej.

Warsztat Terapii Zajęciowej prowadzi pięć pracowni: ceramiczną, artystyczną, krawiecko-rękodzielniczą, ogrodniczą i ogólnorozwojową. Terapia realizowana jest również poprzez ćwiczenia z psychologiem, pedagogiem, rehabilitantem, zajęcia psychoedukacyjne i ogólnorozwojowe oraz inne formy dostosowane do bieżących potrzeb uczestników.

W ramach rehabilitacji zawodowej i społecznej prowadzone są długofalowe programy integracji i współpracy ze szkołami, organizowane kiermasze świąteczne, wystawy, spektakle teatralne, wycieczki, pielgrzymki, konkursy, bale oraz różne imprezy okolicznościowe. Stałym elementem działalności WTZ są również wizyty w instytucjach kultury i centrach kulturalno-rozrywkowych, takich jak kino, teatr czy galerie wystawiennicze, oraz spotkania z zaproszonymi gośćmi.

Warsztat Terapii Zajęciowej jest finansowany ze środków Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bydgoszczy oraz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Zespół Warsztatu Terapii Zajęciowej: Hanna Gil, Mariola Gralak, Lilianna Koterak-Bojanowska, Anna Kozak, Katarzyna Lubka, Joanna Pieńkoś, Małgorzata Tafelska, Monika Walczak, Arkadiusz Więckowski, Danuta Zielińska (kierowniczka)

Funkcjonuje powiedzenie, że „Sukces ma wielu ojców i matek, a porażka jest sierotą”. Podobnie obecne Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy jest efektem ciężkiej pracy, wizji i marzeń wielu osób. Niniejszy tekst również stanowi hybrydę zbiorowych wspomnień. Jest wielonarracyjną opowieścią. Syntezą zetknięcia się różnych osobowości. W poszukiwaniu istotnych wydarzeń z lat minionych zaangażowanych było wielu pracowników. Wierzymy, że udało nam się zbliżyć do prawdy historycznej, a obawiamy się subiektywizmu, jaki cechuje percepcję świata przez poszczególne jednostki.

Publikacja pod redakcją zbiorową – autorzy rozdziałów:
dr Mateusz Soliński (historia KPCK, dyrektorzy i siedziby oraz inne materiały retrospektywne oprócz wymienionych poniżej), Alicja Dużyk (Pracownia Literatury i Dokumentacji Twórczości Kazimierza Hoffmana, KOS, murale T. Ociepki, W. Szkulmowskiej, K. Hoffmana), Weronika Korga (ARS), Małgorzata Kubiak (Dział Finansowy), Dorota Ratajczak (Dział Administracji), Marcin Wachniak (Dział Marketingu Kultury), Katarzyna Wolska (GSLiN, Konkurs im. T. Ociepki, OPATU, Jarmark Świętojański)

Podziękowania dla Bogny Derkowskiej-Kostkowskiej, Barbary Sobotki, Grażyny Kaczmarek-Piaseckiej, Hanny Ławniczak i Krystyny Wulert za konsultacje i wyciągnięcie z odmętów historii faktów prawie zapomnianych.

Zwieńczenie redakcyjne:
Ewa Krupa

Autor koncepcji i koordynator wydawnictwa:
Ewa Krupa

Autor fotografii:
Wojciech Woźniak

Fotografie ze zbiorów:
Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy

Korekta: Hanna Borawska
Projekt graficzny: Iwona Dombrowska

Realizacja poligraficzna:
Dom Wydawniczy Margrafesen
www.margrafesen.pl

ISBN 978-83-66844-63-6

Samorząd Województwa
Kujawsko-Pomorskiego

Urząd Marszałkowski
Województwa
Kujawsko-Pomorskiego
w Toruniu

Dofinansowano z budżetu
Samorządu Województwa
Kujawsko-Pomorskiego

Wydawca:

Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy
Instytucja Kultury Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego
Koordynator Europejskich Dni Dziedzictwa w województwie kujawsko-pomorskim
www.kpck.pl

KUJAWSKO-POMORSKIE
CENTRUM KULTURY
W BYDGOSZCZY